

Redakcija - uprava, Ljubljana,
Kapitlarjeva 6. Telefon 600. 4004
Mesečna naročnina 10 lit. za in-
stanovalce 12.50 lit. - Ček rač. Ljub-
ljana 10.500 za naročnino in 10.200
za inštalacijo. - Izključno zastopstvo
- - - - - - - - - - - - - - -
OPUŠČINA
Receptivni se v - - - - -

SCLOVENECE

MAKRE 1944

29

SREDA

Schwerer deutscher Luftangriff auf Bristol

Abwehrschlacht im Südschnitt der Ostfront dauert unvermindert heftig an - Voller deutscher Abwehrerfolg zwischen Dnjepr und Tschaussy - 20 USA-Flugzeuge in Südwestfrankreich abgeschossen

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 28. März. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei Nikolajew wurden Angriffe der Sowjets in erbitterten Nahkämpfen abgewiesen. Nordwestlich davon verteilten Jäger und Gebirgsjäger in schneidenden Gegenangriffen den Versuch der Bolschewisten, einen Brückenkopf über den Bug zu erweitern. Im Raum von Balta sind weiter schwere Kämpfe im Gange. - Zwischen Dnestr und Pruth griffen starke deutsche Schlachtfliegerkräfte in die Kämpfe ein. Sie zerstörten zahlreiche feindliche Panzer und eine grosse Zahl motorisierter und bespannter Fahrzeuge. Dabei vernichtete Major Rudel wiederum 9 feindliche Panzer. Er hat damit in mehr als 1800 Einsätzen allein 202 feindliche Panzer vernichtet.

Südlich Proskurov, nordwestlich Tschernowitz, bei Tarnopol und im Raum von Brody nimmt die Abwehrschlacht mit unverminderter Heftigkeit ihren Fortgang. Unsere Truppen leisten den sowjetischen Angriffskräften erbitterten Widerstand.

Die Besatzung von Kowel wies erneut feindliche Angriffe ab. Nördlich Kowel gewannen unsere Divisionen im Angriff weiter Boden und zerschlugen feindliche Gegenangriffe. - Bei den Kämpfen im Raum von Kowel hat sich der Leutnant Klapperstück, Zugführer in einer Sturmgeschütz-Brigade, durch besondere Tapferkeit ausgezeichnet. - Zwischen Dnjepr und Tschaussy errangen unsere Truppen gegen die mit Unterstützung durch zahlreiche Panzer

K bojem na jugu vzhodnega bojišča

Berlin, 28. marca. DNB. Na jugu vzhodnega bojišča so boljševiki dne 26. marca nadaljevali svoje močne napade v dosedanjih smereh. Ob spodnjem ukrainskem Bugu so ponovno pridili s silami v moči polka do nemških mostišč Nikolajev in Voznesensk. Hkrati so nadaljnji oddelki poskušali na več mestih prekorčiti reko. Vsi ti nastopi so se izjalovili.

Sovražnik je podvel proti nemški zaporni črti med Pervomajskim in Balto in od tu naprej do Dnestra, več močnih napadov. Sunkli so se izjalovili ob trdnjavah nemškega odpora v obeh odsekih SS, manjši vdori pa so bili zajeti. Posebno težke izgube je imel sovražnik v borbi proti četam neke oklepne divizije, ki je v žarišču težkih napadov razbila več zaporedoma naskakujočih valov strelcev in tankov. Neprestano napadajoči letalci za boje iz bližine so podpirali obrambne boje. Uničili so 31 sovjetskih oklepnikov, od tega nosilec hrastovih listov z meči major Rudel sam 17.

Zapadno od Sred. Dnestra so pritisnili boljševiki proti jugu proti nemškim postojankam na prostoru Bilelev in proti zapadu proti Prutu. Tudi pri obrambi teh napadov je imel sovražnik občutne izgube. Protiletalsko toplotnost letalstva je uničilo 30 sovjetskih oklepnikov, številni nadaljnji pa so bili uničeni z zadetki protiolepnega toplotstva in z minami.

Severno od srednjega Dnestra je nastala zaradi boljševiške sunke med Zbrucem in Seretom proti jugu južno od Proskurova široka frontna izboklina. To so Sovjeti silovito napadli s severa in z vzhoda. Z energičnimi protinapadi pa so bili ostro napadajoči boljševiki zadržani in je obrambna črta ostala cela, četrta je na nekaterih mestih zaradi silovitega pritiska popustila.

Pri Tarnopolu so bili odbiti nadaljnji boljševiški napadi. Da bi odstranili ogrožanje z boka, so grenadirji in naskakovni strelci prešli v protinapade. Prodri so v sovražnikove toplotne postojanke in tam uničili 8 topov. V nadaljnjem poletu napada so vrgli Sovjeti iz več krajev in z zamašitvijo neke luknje odstranili nevarnost obkolitve. Izjalovili so se tudi sovražni napadi pri Brodju in proti Kovelju. Mimogrede je boljševikom z juga in severovzhoda uspelo vdreti v obrambne črte pri Kovelju. Junaška posadka, ki so jo več dni oskrbovali s letali, je uničila prvo napadalno skupino, drugo pa zajela. Z nemškimi večdnvnimi protinapadi severozapadno od Kovelja je uspelo navzlic žilavemu sovražnikovu odporu napredovati. Po zavzetju več krajev so nemške čete postavile nova predmostja onkraj Pripjetskega kanala.

Nezadovoljstvo s Churchillovim govorom

Stockholm, 27. marca. V neki radijski oddaji, namenjeni iz Londona v New York, je dejal napovedovalec dne 26. marca naslednje: »Imam vtis, da so ljudje že sili besed ter da se nečje zadovoljiti s frazami kot nadomestilo za politiko ali dejanja. Stiri leta vojne so izžvala precejšnjo nezaupanje do besed, ki jim ne sledijo dejanja.

Ljudje so prišli k Churchill, da bi zvedeli, po kateri poti hodi svet. Tu vladajo precejšnja skrb zaradi svoje v Italiji ter občutek, da podcenjuje hitrost, s katero lahko Nemci reagirajo. Večina ljudi je sicer pripravljena čakati na razvoj vojaških dogodkov, toda vodeti hočejo, ali je v Moskvi in Teheranu dejansko prišlo do sporazuma. Zdi se pa, da

Nemčija štedi svoje sile

Madrid, 27. marca. V svojem vojaškem tedenskem pregledu piše vojaški strokovnjak madridskega časopisa »Hoja de Luce: Cilj Moskve je nagel vdor v srednjo Evropo, da bi tudi na zapadu prisilila vsak narod, ki ga sploh more dobiti, pod svoje materijalno in ideološko suženjstvo. Ako bi bila kvaliteta rdeče armade boljša, potem bi številno mnogo slabšo nemško črto lahko zadrževal razbija, ker pa ima oni največ izgledov za bodočnost, ki mu bo v zadnji četrt ure mogoče, da bo vrgel v boj svoje rezerve, zato Nemčija štedi svoje sile. Ako pomislimo, da se v Casinu lahko pešica Nemcev upira nadmošnemu in dobro oboroženemu sovražniku, potem moramo predvidevati zelo ugodno bodočnost.

Churchillov govor je razočaral Švico

Bern, 28. marca. Švicarski tisk ne prikriva svojega razočaranja nad Churchillovim govorom. Tako piše »Berner Tagwacht: »Churchill je povedal malo, in še to malo se je omejilo na splošne ugotovitve brez kake obvezujoče vsebine.« »La Liberté« pravi v svojem komentarju: »Angleški ministrski predsednik je imel popolnoma drug govor kot smo ga bili pričakovali. Dotaknil se ni nobenih konkretnih vprašanj, o katerih smo predvidevali, da jih bo obravnaval. Ni govoril niti o Poljski, niti o Atlantski listini, niti o diplomatskih presenečenjih, ki jih Moskva pripravlja evroemu zavezniku, niti o sporu z Irsko ali o razočaranjih v Argentini.«

Upor Židov v Palestini?

Stockholm, 28. marca. Čim bolj se bliža 31. marec, dan, po katerem se ne bodo smeli več židje vseljevati v Palestino brez odobrenja Arabcev, toliko bolj rovarijo židje. Tajne židovske organizacije so baje izdale vsem svojim oboženo terorističnim skupinam mobilizacijsko povelje, v katerem se pozivajo, da so v stalni pripravljenosti. Židovske tolpe so že napadle arabske vasi v Severni Palestini. Govorijo celo o možnosti židovske vstaje.

40.000 ljudi brez strehe

Bern, 27. marca. Valod Vezuvovega izbruha je po zadnjih poročilih iz južne Italije že 40.000 ljudi brez strehe. V nekaterih psovih v Vezuvovi okolici je prišel deževati pepelnat dež. Pepel, ki se je dvigal do 3.000 m visoko, se je pri padanju zmešal z vlago v blatno zmes, ki povzroča prometne motnje in škodo. Čeprav se je izbruh Vezuva v zadnjih dneh zmanjšal, pepelnati dež še močno pada na zemljo. V okolici Pompejev je pepelnati pokrov visok do 2 metra, tako da močno ovira promet. Trenutno je Vezuv pokrit s snegom, vsled česar imajo žareči tokovi lave svojevrsno rdečo barvo.

Borba jugoslovanske begunske vlade s Titom

Stockholm, 27. marca. Diplomatski sodelavec »Observerja« ugotavlja, da se pogajanja o sestavi nove jugoslovanske vlade precej vlečejo. Zaenkrat ni prišlo do nikakih dokončnih rezultatov. List piše: »Sedanjí ministrski predsednik Purić se zelo trudi, da bi ostal šef izseljeniške vlade. Med tem časom so tudi razni člani njegove vlade razvili v Londonu močno propagando, ki je zelo ugodna za Mihajloviča in ki srdito napada Tita. Na ta način si hočejo zagotoviti podporo britanskega tiska.«

Kratka poročila

Sofija, 27. marca. Časopis »Slovo« piše, da se v Bolgariji ne bo nikdar pojavil kak Badozilo. List pravi, da so vsi napori sovražnikov, da bi z letalskim strahovanjem zlomili bolgarski narod, zaman. Sovražnik bo naletel na junaški odpor bolgarskih sinov, ki so trdno odločeni nadaljevati tradicijo bolgarskih borcev za svobodo.

Sofija, 29. marca. Bodo zaprilegi čete novega orožništva. Postopoma bo vsa Bolgarija dobila orožništvo, čigar prvi oddelki bodo že kmalu pričeli z izvrševanjem svojih dolžnosti.

Ženeva. Dolgoletni Rooseveltov svetovalec v zunanje-političnih vprašanjih Sumner Welles je zaradi tega, ker je moral v korist Hulla zapustiti svoje mesto, tako ogorčen, da bo poročilo »News Week« pomaga Rooseveltovemu nasprotniku Willkieju pri sestavi njegovih zunanje-političnih govorov.

Bern, 27. marca. Poraz komunistov pri volitvah v bazeljski vladni svet v Švici splošno pozdravljajo. »Basler Nachrichten« ugotavljajo, da komunistom ni uspel vdor v področje državne uprave in da se jim za prihodnja tri leta ni posrečilo poslabšati politične atmosfere ter neprijetna zasedba departementa z osebnostjo, ki ni bila pripravna za to delo in ki bi bila izvršilni organ »komunističnih spletkarjev«.

Carigrad. Turški listi poročajo, da je v soboto neka neznanca podmornica torpedirala turško motorno ladjo »Motorna ladja« se je potopila, posadki »Dinč«, ki je vozila tovor cementa, pa se je posrečilo doseči obalo.

Težak nemški letalski napad na Bristol

Obrambna bitka na južnem odseku vzhodnega bojišča traja z nezmanjšano silovitostjo - Popoln nemški obrambni uspeh med Dnjeprom in Čavsi - 20 severnoameriških letal sestreljenih nad južnozahodno Francijo

Führerjev glavni stan, 28. marca. DNB. Vihovno poveljstvo oboženo sil javlja:

Pri Nikolajevu so bili sovjetski napadi odbiti v ogorčenih bojih iz bližine. Severozapadno od tu so lovci in planinski lovci v zanosnih protinapadih preprečili boljševiški poskus, da bi razširili neko predmostje preko Buga. Na področju Balte so v teku še nadalje težki boji. Med Dnestrom in Prutom so težke nemške bojno-letalske sile posegle v boje. Uničile so številne sovražne oklepne in večje število motoriziranih in vprežnih vozil. Pri tem je major Rudel ponovno uničil 9 sovražnikovih oklepnikov. S tem je v nad 1800 poletih sam uničil 202 sovražnikov oklepnika.

Južno od Proskurova, severozapadno od Černovic, pri Tarnopolu in na področju Brodija se nadaljuje obrambna bitka z nezmanjšano silovitostjo. Naše čete nudijo sovjetskim napadalnim silam ogorčen odpor.

Posadka Kovlja je ponovno odbila sovražnikove napade. Severno od Kovlja so si naše divizije z napadom osvojile nadaljnje ozemlje in razbile sovražnikove protinapade. Pri bojih na področju Kovlja se je s posebnim inuativom odlikoval poročnik Klapperstück, vodnik v brigadi oklepnih topov. Med Dnjepr om in Čavsiem so priborile naše čete proti boljševikom, napadajočim s podporo številnih oklepnikov in bojnih letal, ponovno popoln obrambni uspeh. Sovražnik je

Churchillov obrambni govor

Churchill se je z notranjepolitičnim govorom zagovarjal pred kritiki angleške vlade

Stockholm, 27. marca. Prvič po dvanajstih mesecih je Winston Churchill po radiju govoril britanskemu narodu in prekomorskim deželam. V kratkem vojaškem orisu se je dotaknil posameznih bojišč ter je skušal kratko nakazati razvoj vojaškega položaja od svojega zadnjega govora. Churchill je kot običajno proslavil Stalina kot »vsegaškega voditelja« ter Zdrženim državam večno hvaležnost britanskega imperija; tako je angleškemu narodu prikrilo povedal, da je Anglija prepustila Tiho morje Severnoamerikancem. Dejal je, da je dal Zdrženim državam svojo besedo, da se bo Anglija z ramo ob rami z njimi borila proti Japoncem, »brez ozira na to, kako visoka bo cena in kako dolga bo vojna«.

Glavni del svojega govora je posvetil Churchill notranjepolitičnim vprašanjem. Iz tega lahko sklepamo, da je angleški narod zaradi mnogih vprašanj zelo vznemirjen, ter da zahteva čimprejšnjo razjasnitev. Churchill je s svojim radijskim govorom skušal narod pomiriti ter se obenem braniti pred vedno močnejšo kritiko svoje politike. Zopet se je posluževal starih gesel o socialnih reformah, dajal obljube o povojni dobi ter skušal Angležem zagotoviti, da ima velik povojni program, ki bo v kratkem času odpravil vse skrbi in neprijetnosti, ki jih je Angliji prinesla vojna. Objubil je Angležem obširno reformo »vzgoje prebivalstva«, »izboljšanje fizičnega zdravja« vsega naroda ter »obvezo zavornalnega sistema za vse razrede ter za vse primere od zibelke do groba«. Pri tem ni štedil s priznanji svojim sodelavcem. Pa tudi samega sebe je močno hvalil ter je govoril o »dobri veri in dobri volji svoje vlade«, ki je »britanske otoke in britanski imperij iztrgala iz žrela smrti in peklenškega prepada«.

Nato se je Churchill obsežno bavil z vprašanjem gradnje stanovanj ter se je odločno upiral trditvi, da bi bila pred vojno Anglija »narod prebivalcev slumov«. Postavil je smelo trditev, da je britanski narod »stanovalec bolj kot katera koli drug narod na evropski celini ali ljudje v mnogih delih Zdrženih držav«. Kljub temu ni mogel zanikati, da je že v miru bila v Angliji stanovajska stiska, a je objubil, da jo bo razumljivo po vojni — skušal z vsemi sredstvi odstraniti. Zagotovil je, da bo več sto tisoč mladim moškim omogočeno, da se bodo poročili s sto tisoči mladimi deklet.

Churchillovi različni načrti za izvedbo socialnih ukrepov so pač slaba kopija nemških, že pred vojno izvedenih rešitev. Govoril je o štiriletnem načrtu, ki naj »premosti prehodno dobo med vojno in mirom« ter o »dvanajstletnem načrtu za gradnjo, objubil je industriji dobre posle ter vedno znova zagotavljal, da bodo z vsemi sredstvi skušali čimprej popraviti škodo te vojne.

Najzanimivejša je bilo pri njegovem govoru, da je večkrat polemiziral s svojimi kritiki, ki jih je napadel z ostrimi besedami. Imenoval jih je »devetkrat pametne« ali pa »udobne gospode«. Z vsa odločnostjo se je branil pred očitkom, da je njegova vlada »tolpa postopakev in nevednežev«, pač pa je obratno trdil, da je ona ves imperij in velik del sveta pripeljala »iz temnih dolin, po katerih so morali bloditi vsled svoje neumnosti, na široke višine, kjer svetijo zvezde miru in svobode«.

Churchill je smatral za potrebno, da je z zelo resnimi besedami naslovil angleškemu narodu vsiljiv poziv, da mora ohraniti »močno živce in vztrajnost do skrajnosti«. Pripravil je Angleže na mnoga neprijetna presenečenja, ki jih še čakajo ter je zaključil svoj več kot trideset urni govor z naznaitvijo možnosti, da bo lahko tudi Anglija sama »predmet novega načina sovražnikovega napada«.

Nemčija ne bo nikdar kapitulirala

Stockholm, 27. marca. »Svenska Dagbladet« objavlja vrsto člankov, ki jih je napisal o Nemčiji švedski kognijski stotnik Kuylenstierna. Častnik takole označuje svoje vtise o splošnem nemškem gledanju na vojni položaj: »Naj bo tako ali tako, na vsak način bomo vzdržali ter ne bomo nikdar kapitulirali. Govoril je z več sto ljudmi iz različnih slojev, ki so vsi neomajno prepričani, da ne bo nemško orožje nikdar podleglo. To so mu pravili vojaki, ki so bili na poti na vzhodno bojišče ali so se vračali domov. Kazali niso niti strahu, niti omahovanja.

Skandal z angleškimi tanki

Stockholm, 28. marca. Med posadkami angleških tankov narašča vedno bolj nezadovoljstvo s tanki, ki jih dobavljata vlada. Izjave, ki jih je pred nedavnim podal Churchill v spodnji zbornici, niso nikakor zadovoljive. Delavski poslanec Stokes, ki se je zavezal za to zadevo, je strnil svojo sodbo v besede: »Tisoči angleških vojakov so morali dati svoje življenje zaradi napak, ki so jih storili vladni krogi pri gradnji naših tankov.« Stokes je nadalje izjavil, da je zbral te informacije od častnikov oklepnega orožja v Severni Afriki, pri Casinu in na netunskem mostišču. Ministrskemu predsedniku očita, da je s svojim osebnim posegom v proizvod-

njo tankov povzročil mnogo zla, ker so se bili izkazali tipi, ki so bili zgrajeni pod njegovim pritiskom, po mnenju vojakov kot slabi.

Bukarešta. Stare moskovske zahteve in cilji na prostoru Črnega morja, izliva Donave in črnomorskih očin so v sedanjem obdobju vojne zopet ožile, piše »Viatka«. To pomeni v evropski luči, da so besarabsko vprašanje, vprašanje morskih očin in Carigrada neločljivo med seboj povezani. »Če se postavimo v obrambo proti novemu naskoku z vzhoda, potem ne delamo tega zgolj kot borci za nas same, temveč tudi kot borci za svobodo Evrope na tem področju, ki ga vzhodni kolos, čigar pohlep po zemljah ne pozna več mej, tako ogroža«.

Nov poraz komunistov

Grosuplje, 28. marca.
Dne 23. marca zvečer ob desetih so nekatere komunistične tolpe napadle domobransko postojanko v Pijavi gorici. Borba je trajala od desetih zvečer pa do pol petih jutraj. Ponoči ob enajstih so komunisti že odpeljali en voz ranjenecov z bojišča. Ujetniki so izjavili, da so komunisti imeli jutraj mrtvih med sto in sto petdeset. Ranjen je bil tudi komandant »brigade«, ki je dobil iz strojnice cel sop strel v kolena. V najhujši borbi je uspelo komunistom za nekaj časa zasedeti dva bunkerja, ki sta pa bila v napadu na nož takoj spet zavzeta. Komunistom nazadnje ni kazalo drugega, kakor da so se v paničnem begu začeli umikati. Domobranci pa so naredili izpad iz vseh postojank in jih zasledovali daleč v gozdove. Pri tem so zaplenili nekaj brzostrelnega orožja in mnogo municije. Ob tej borbi se je zopet pokazala visoka nadmoč domobranstva tako kar se tiče kvalitete, kakor tudi glede višje stopnje vojaške morale. Razumljivo je, da po takih uspešnih rasteh navdušenje domobrancev, pa tudi civilnega prebivalstva, ki vidi v domobranstvu svojega zaščitnika in rešitelja.

Neuspeh razbojnikov pri Ribnici

Ribnica, 27. marca.
Pred petimi dnevi so se pred Ribnico pripodile komunistične tolpe in poskušale z napadom na tamonjho posadko. Po tridnevem napadanju pa so se razbojniške tolpe morale s težkimi izgubami razpršiti in se umakniti. S seboj so razbojniki odpeljali tudi nad 70 ranjenecov.

Nove podrobnosti o cerkljanskem zločinu

Gorica, sredi marca.
V »Slovenec« smo že poročali o razbojniškem umoru petnajstih nedolžnih žrtev v Cerklnem dne 3. februarja. Med drugimi sta bila ustreljena tudi dva kaplana, in sicer Lado Piščanec in Ludvik Sluga. O tem strašnem zločinu so sedaj prispale natančnejše vesti.

Neposreden povod za to je dal hud poraz, ki so ga nemške čete dne 27. januarja zadale komunističnim tolpom. Ob tej priliki je padlo 47 komunistov. Tisto noč prej so do štirih jutraj plesali ter niso poskrbeli niti za straže. Jasno je, da je bil to za komunistično oblast hud udarec. Zato je bilo treba poiskati krivca. Ker je težko priznati, da je bil kriv njihov komandant, ki ni poskrbel za stražo ter ni znal vzdržati potrebne discipline, so morali najti druge žrtve, ki naj bi bile strogo kaznovane, da bi se tako pred javnostjo zabrisal vtis poraza. Kaj za to, da so bili prijeti nedolžni!

In tako se je zgodilo, da so zaprli 15 ljudi ter jih postavili pred sodišče VOS-a. Vsi zaprti so »priznali« ter so bili obsojeni na smrt. Naj navedemo nekaj očitkov proti nedolžnim obsojencem. Rdeči rablji so trdili, da so ujeli kurirja »bele garde«, ki je šel

iz Cerklja v Idrijo po naročilu obeh kaplanov. Takega kurirja pri procesu ni bilo, zato bo to pač le preteza. Kaplana Piščanec so kot posebno obtežilo okolnost očitili, da je jeseni preveč prijateljsko občeval z angleškimi tolpmi, ki so baje bili pri rdečih tolpah. Res lepi zavestniki! Trdili so tudi, da so našli listino, v kateri je dokazano, da sta kaplana »dobivala« od nemških oblasti po 80 lir dnevno za vojnisko službo. Če bi tako listino res imeli, bi je bila vsa dežela polna.

Obsodba se je izvršila 3. februarja na Cerkljanskem vrhu. Obsojence so postrelili s streljivom. Kaplan Sluga je umrl s smehljajem na ustnicah. Njegove zadnje besede so bile: »Bog daj našim sovražnikom spreobrnjenjelo! To je bil res junak in mučenec. Mrtve so potem pokopali v plitev grob.

V začetku marca pa, ko se ljudsko razburjenje le še ni poleglo, je VOS dala ustreliti cerkljanskega komunističnega poveljnika, ki je brez trdnih dokazov obsodil teh 15 ljudi na smrt. S tem so hoteli pomiriti javno mnenje, češ, krivca smo kaznovali. A pravica se ne da ukiniti. Kri nedolžnih pobitih vpije do neba ter kliče kazen božjo na brezvestne razbojnike.

Bogata umetniška razstava pri Obersnelu

Ljubljana, 27. marca.
Letošnjo zimo je bila Ljubljana za čudo manj bogata umetniških razstav, kakor prejšnje. Ne smemo pa si tega tolmačiti, kakor da bi bili umetniki manj marljivi in bi ponehali z ustvarjanjem, pa tudi ne zaradi pomanjkanja zanimanja občinstva za umetnine. Nasprotno, prav umetniki sedaj mnogo ustvarjajo, tako kakovostno, kakor kvantitativno, pa tudi občinstvo kaže izjemno veliko zanimanje za umetnine naših umetnikov. Vendar je zaradi tega manj razstav, ker je občinstvo že samo navezalo neposreden stik z umetniki in tako ni tako velike nujnosti po umetniških razstavah, katerih eden glavnih namenov je tudi ta, da privede kupca k umetniku. Galerija Obersnel na Gosposvetski cesti si je na dela sedaj, pred veliko nočjo, očito nalogo, da seznani tudi najširše občinstvo s sodobnim umetniškim ustvarjanjem naše likovne umetnosti.

V soboto dopoldne je bila odprta velikončna umetniška razstava v tej galeriji. Razstava je resnično bogata in nudi skoraj popoln vpogled v sodobno slovensko ustvarjanje na tem polju. Razstavljeno je v zgornji dvorani približno 60 del osemnajstih umetnikov. Poteg tega pa je v trgovinskih prostorih galerija sama razstavila dela drugih mojstrov, kakor pokojnega Riharda Jakopiča, Ivana Vavpotiča, Mateja Steruena, Franca Tratnika in drugih, ki so njena last. Ta razstava v trgovini je prav tako zanimiva, kakor v dvorani sami, saj obsega pomembna in umetniško visoko vredna dela naših najbolj znanih umetnikov iz polpreteklih in sedanjih dob.

V dvorani sami so predvsem pomembna imena Franceta Klementiča, ki razstavlja tri sijajna evetlična tihotitja, dalje Fraceta Pavlova, ki se nam predstavlja tokrat kot pozni impresionist in pokrajinar, temveč bolj kot slikar tihotitj z že močnim prehodom k impresionizmu in z vidnim poudarkom kobilizma. Dalje je tu iz starejše generacije za-

stopan tvorec Prešernovega spomenika, klasičist Ivan Zajec, ki razstavlja dve platišni kompoziciji: »Putifarko« in »Samantarko« in končno moramo med starjšimi omeniti še Avgusto Santlovo, katere del že dolgo nismo videli na razstavah, je pa sedaj zastopana s štirimi dobrimi tihotitji. Med mlajšimi je posebno močno zastopan Slavko Pengov in sicer s samimi evetličnimi tihotitji, dalje Tine Gorjup, resnično izrazita umetniška osebnost z dobro tehniko in a podobenjem, Bara Remčeva, Nikolaj Omersa, Maksim Sedej, Lojze Perko, Lojze Kogoršek, M. Radin, M. Pišersček, Franc Godec, Elza Piščanec in Edo Derjaj.

Umetniki, ki na tej razstavi razstavljajo, so si po svojih umetniških smereh, po hotenju, po šoli in po tehniki med seboj torej izredno različni in včasih tudi nasprotujoči. Prav to veča mikavnost te razstave in nudi občinstvu izreden vpogled v trenutno stanje slovenske upodabljajoče umetnosti.

Na praznik v soboto in v nedeljo je bila razstava prav dobro obiskana. Občinstvo je že pokazalo veliko zanimanje za razstavljene umetnine, kar je v sodanjihi časih prav razveselljivo. Kakor smo že poročali, je razstava, ki bo trajala do velike noči, odprta vsak dan od 9 do 12 in od 15 do 18, ob nedeljah pa od devetih do trinajstih. Ogled razstave občinstvu prav toplo priporočamo, ker je resnično vredna obiska.

Akademikarka!

Tudi ti postoj v vrvežu sodobnih dni! Pomisli, da prihaja dan vstajenja! Pripravi se nanj z duhovnimi vajami, ki se bodo začele 31. marca ob 17. v Lichtturnu.

Prvenstvo pokrajine v namiznem tenisu

Kakor smo kratko poročali v večerajšnji številki, je bilo v soboto, nedeljo in ponedeljek pokrajinsko prvenstvo v namiznem tenisu pod pokroviteljstvom g. predsednika generala Rupnika. Organizacija tekmovalja je imel v rokah ZSK Hermes, ki je s tem izvedel obenem prvo jubilejno prireditev v proslavo 25 letnice društvenega obstoja. Zaradi velikega števila sodelujočih tekmovalcev se je prireditev raztegnila na tri dni: na praznik se je igralo za prvenstvo moštev, v nedeljo so opravili gospodje in dame posamezno ter naraščalniki, v ponedeljek so nastopili mešani pari, gospodje v parih ter mladina letnika 1927.

Tekmovanje se je vršilo v dvorani Delavske zbornice, ki je bila za to priliko pregrajena v štiri boksarske arene, kjer se je na treh mizah mlado in »staro« borilo za žogico za čast svojega kluba in za lepa darila ki so jih poklonili: prezident general Rupnik, poveljnik slovenskega domobranstva podpoveljnik Krener, vršilec dolžnosti ljubljanskega župana Jančigaj, predsednik Hermes dr. Mauri in številne ljubljanske tvrdke, ki imajo smisel za razvoj in napredek slovenskega športa.

Organizacija prireditve je bila dobra, če izvemamo enourno zamudo na sobotnem tekmovalju in obilno zunanjo disciplino poslednja dva dni, ko je bil stik med tekmovalci in številnim občinstvom »prepričljivejši«. Nekaj energičnih rediteljev bi tudi v tem pogledu napravilo prireditev na zunanje trdnjše.

Na sobotnem tekmovalju za prvenstvo moštev se je izkazal zlasti Korotan, ki je spravi ob prvi mesti. Najboljša moštva so si razdelila mesta takole: 1. Korotan I v postavi Bradeško-Gabrovček-Potočnik, 2. Korotan II, 3. Hermes II, 4. Hermes I.

V nedeljo je vzbujalo splošno zanimanje tekmovalje gospodov kategorije A, kjer je nastopilo čez 50 tekmovalcev, med njimi naš najboljši. V končni igri sta se spoprijela nedvomno najmočnejša naša predstavnika v tej sportni panogi: Bradeško (Korotan) in Bogataj (Hermes). Slednji je s tehnično popolnejšo

in z nadmočno igro (suvereno obvladano hrbtinih udarcev z loparjem) v dveh setih ugnal svojega nasprotnika in prejel pokal g. predsednika. Tretje mesto je zasedel Potočnik (Korotan), četrti je Blažič (Hermes).

Dame, ki jih je nastopilo 8, so se razvrstile takole: 1. Pogacarjeva (izven kluba), 2. Bedenkova (Hermes), 3. Kamenškova (Hermes), 4. Mučičeva (Hermes).

Kategorija B, gospodje posamezno, je igrala takole: 1. Kamenšek (Hermes), 2. Breznik (izven kluba), 3. Keržič (Mladika), 4. Blažič (Hermes) Naraščalniki so se zvrstili po temle redu: 1. Božič (Korotan), 2. Podobnik (Korot.), 3. Bajt (Hermes), 4. Tušar (Hermes).

Na ponedeljskem tekmovalju so nastopili mešani pari, 5 po številu, pari gospodje, po številu 10, ter mladina letnika 1927. Mešani pari: 1. Bogataj-Bedenk (Hermes), 2. Bradeško-Mučič, 3. Stroinik A.-Pogacar C. Gospodje v parih: 1. Bradeško-Gabrovček (Korotan), 2. Bogataj-Blažič (Hermes), 3. Kamenšek-Božič. Mladina letnik 1927: 1. Potočnik (Korotan), 2. Bajt (Hermes), 3. Sircelj (Korotan), 4. Luxa (Hermes).

Ob koncu nedeljskega sporeda so se tekmovalci zbrali ob mizi z belo-modro društveno zastavo ter sprejemali darila iz rok zastopnika g. predsednika, načelnika prosvetnega oddelka g. dr. Sušnika, ki je pozdravil sodelujoče v imenu gospoda predsednika. Prireditve so počastili s svojo navzočnostjo še: zastopnik mestne občine, zastopnik poveljnika slovenskega domobranstva poročnik dr. F. Zebot in predsednik Zdrženja železniških kulturnih in sportnih društev F. Podbregar, ki je v kratkem nagovoru označil vnebo in zasluge predsednika ZSK Hermes dr. Maurija za napredek kluba ter mu izročil v znak priznanja za njegovo delo okusno izdelano diplomo.

Tridnevno tekmovalje je pokazalo veliko zanimanje med mladino za namizni tenis, poleg tega pa tudi dobro mero znanja, kar nam daje upanje, da bomo kakor doslej tudi v bodoče Sloveni častno zastopali v tej panogi telesne vzgoje.

Gospodarstvo

Aktiviranje nemško-alban. blagovnega prometa

Kakor smo že objavili, je bila dne 27. decembra 1943 podpisana pogodba o izmenjavi blaga med Nemčijo in Albanijo v Tirani. Nue 28. decembra 1943 pa sta nemška in albanska vlada sklenili osnovati organizacijo, ki bo aktivirala obojestransko izmenjavo blaga. Na podlagi tega sklepa in na nasvet nemškega gospodarskega ministra sta skupini industrija in trgovina osnovali Nemško-albanski izmenjalni urad d. z. o. z. Družba ima svoj sedež v Berlinu ter podružnico v Tirani. Družba se ne bo bavila z blagovnimi posli. Izmenjava blaga se bo izvršila na podlagi nemško-albanske pogodbe na zasebni podlagi ustreznih gospodarsko-političnih osnov obeh dežel. Tehnična izvedba nadzorovanja cen bo v Tirani. Predsednik upravnega odbora in opolnomočenec obeh skupin je Otto Braun, poslevočel ravnatelj tvrdke Transdanubia Berlin. Njegovi svetovalci so: C. Müller, ravnatelj tovarne Rütgerswerke, Berlin, in Carl Freiherr von Schröder, ravnatelj tovarne Staudt u. Co., Berlin. Poslevočel ravnatelj je Avgust Hanenberg, njegov namestnik dr. Gotfried Josef Riechemann.

Težave s kongresom Mednarodnega urada za delo. Dne 20. aprila nameravajo v Filadelfiji zborovati mednarodne delavske organizacije za delo. Toda že pri predpripravi kongresa je vodstvo kongresa naletelo na težave. Nekatere organizacije se ne morejo zadeniti za osebe delegatov, nekatere se pripravljajo o načinu udeležbe; Roosevelt se nahaja v precej neprijetnem položaju, ker se ne ve, katera delavska združenja naj zastopajo Združene države na kongresu. Ni manj delikatno ni vprašanje udeležbe delegatov Sovjetske zveze, ker je SSSR zaradi izključitve iz Zenevske lige izgubila pravico do članstva pri mednarodnem delavskem uradu.

Nemško-madžarski gospodarski sporazum. Nemški in madžarski odbor za ureditev gospodarskih odnosov med obema

državama sta imela na Dumažu večdnevne seje. Med zasedanjimi je bilo urejenih več dosedaj spornih tekočih gospodarskih vprašanj in program za izmenjavo blaga med Nemčijo in Madžarsko do konca pogodbe — 31. julija 1944 v več točkah povečan. Dalje je prišlo do raznih dogovorov za zavarovanje enakomernega razvoja plačil v okvirju obstoječih plačilnih dogovorov. Zasedanja so bila končana 18. marca. Za Nemčijo je podpisal pogodbo poslanik Clodius, za Madžarsko pa poslanik von Nickl.

Amerika nima dovolj gume. Severnoameriška proizvodnja gumija ne krije potreb gumija za avtomobilske gume in druge izdelke, javlja Reuter. To izjavo je podal opolnomočenec za proizvodnjo gumija v Združenih državah Bradley Dewey.

Slednja s premogom na Irskem. Irski minister za preskrbo Lemass je izjavil, da je nujno potrebna štednja s premogom v Irski. Položaj bi se namreč lahko hitro poslabšal, posebno če, če bi uvoz premoga nazadnje. Zaloge, ki jih ima Irska zdostujejo le še za železnice in plinarne za nekaj dni.

Uspešna koncentracija denarnih zavodov v protektoratu. V zadnjih dveh letih je bila uspešno izvedena koncentracija bank v protektoratu. Tako se je od leta 1941 dalje število denarnih bank zmanjšalo od 19 na 12. Število njih podružnic pa od 191 na 81. Nasprotno pa se je število hranilnic sicer zmanjšalo od 173 na 168, število podružnic pa je naraslo za 15 na 161. Število združenih blagajni se je zmanjšalo za 336 na 546, nadalje se je zmanjšalo število podeželskih kreditnih združenj od 3340 na 3023. Skupno se je število denarnih zavodov in njih podružnic zmanjšalo od 5157 na 4445.

Omejitev oddaje toka

Zaradi trajanja pomanjkanja toka je Vrhovni komisar odredil, da je od 25. marca dalje oddaja toka na vsem področju Jadranskega primorja ukinjena od 9. do 11. in od 14.20 do 16.30 in sicer tako za razsvetljavo, kurjavo in male električne stroje.

Iz Trsta

Cepljenje otrok. Po odredbi mestne občine morajo biti uradno cepljeni vsi leta 1942 in v prvi polovici leta 1943 rojeni otroci proti ošpicam in davici. Tudi se morajo podvreči cepitju vsi otroci, ki so se rodili v letih 1938 do 1941, pa še niso bili cepljeni. Cepjenje se prične 1. aprila in bo zaključeno 31. maja. Vsi cepljeni otroci morajo priti v 15 do 20 dneh po cepitju v zdravniški pregled. Zdravnik bo ugotovil potek cepjenja in izvedel drugo cepljenje proti davici.

Oplenjena trafika. 15. marca je prišla na policijski komisariat v ulici Boccardi gospa Rosa D'Amato, lastnica trafike, ki je povedala, da je med časom opoldanskega počitka izginilo iz njene trafike cigarete in tobaka v vrednosti 18.000 lir, precejšna množina kolov in znamk ter 400 lir v gotovini, ki je bila v usnjati torbici. Ko je odhajala s policijskega komisariata, je srečala na vratih žensko, ki je nosila njeno torbico. Takoj jo je odpeljala nazaj v pisarno, kjer je ženska — 37letna Bruna Tuc iz ulice Fontanone 7 — izpovedala, da ji je torbico s cigaretami izročila njena prijateljica Jurka Radamič, stanujoča v ulici Beccherie 9. ona sama pa ni vedela, od kod jih je ta dobila. Policijski agenti so takoj odšli v stanovanje Radamičeve in izvedli preiskavo. Uspeh je bil ta, da so našli precejšnjo količino cigaret, iz ust Radamičeve pa ni prišlo priznanje. Ne ena ne druga nista hoteli priznati dejanja. Policija je pridržala Tucovo in Radamičovo, tobak in cigarete pa je zaplenila.

Izpred sodišča. Lansko leto, 30. novembra, je voznik filovije »A«, Anton Millo, tako nerodno ustavljal voz, da je podrl na vogalu ulice Padovan dva dečka, ki sta stala na pločniku. Te dni je bila razprava pred sodiščem in Millo je bil obsojen na 2000 lir denarne kazni.

Razstava cerkvene umetnosti. V soboto je bila odprta razstava cerkvene umetnosti. Lauro Laghi razstavlja celo vrsto svojih del v olju, v ogliju in vstodanke.

Iz Gorice

Cepovan. Stefan Hojak je peljal domov težak voz ter je po nesreči prišel pod kolesa, ki so ga čez njegovo desno nogo in mu jo zlomila.

Podkraj. S senika je padla 45letna Ana Tomazičeva. Pri tem si je zlomila hrbtenico. Revo so prepeljali v gorško bolnišnico v zelo nevarnem stanju.

Rožinj. Tudi pri nas nesreča ne poziva. To pot je zadela Andreja Peršeta, ko je delal na polju. Blizu njega je počila granata ter ga močno ranila na glavi in po telesu. Prepeljali so ga v bolnišnico v precej resnem stanju.

Ročna granata ga je usmrtila. Vsa povojna leta je naša dežela hudo trpela zaradi nesreč, ki so se dogajale z ostanki vojnega streliva po naših bojiščih. Na stolone je bilo smrtnih primerov, še vedno pa težjih in lažjih poškodb. Bila je tudi dolga vrsta pretresljivih žalostig, pri katerih je našlo smrt po več oseb. Časopisje je priobčevalo to žalostno kroniko, zraven pa nenehoma klicalo k previdnosti in svarilo pred lahkovernim ravnanjem s strelivom. Celot vojaške in policijske oblasti so posegle vmes in izdale odredbe, da bi preprečile strašno nesrečo, ki so zahtevale toliko žrtev. Vsi opomini in vsi ukrepi so pa le malo pomagali. Otroci so ostali otroci, zbirali ci vojnega železa so pa ostali drzni in včasih tudi lakomni. Šele ko je zmanjkalo vojnega materiala, so jele pojmatvi nesreče s strelivom. Sedaj se je krvava pesem zopet začela. Vsak dan pride do kake nesreče ali v mestu ali v podeželju. Vsi opomini ne izdajo nič. Te dni je izdal poveljnik nemške nadzorstvene policije oster razglas, v katerem opozarja ljudi na nevarnost, ki jim preti pri nemarnem ravnanju s strelivom. Razglas opominja zlasti starše, naj poučijo otroke o nevarnosti ročnih granat in bomb in naj jim najstrožje prepovedo dotikati se teh smrtonosnih izdelkov. Kljub vsemu temu smo imeli zadnjo nedeljo zopet smrtno nesrečo. Na vrtu domačega stanovanja v via del Brolo je neki 9letni šolar našel ročno granato. Skušal jo je odpreti in pregledati. Pri tem je granata eksplodirala in ga težko ranila. Prepeljali so ga v bolnišnico, pa ga ni bilo mogoče rešiti: podlegel je ranam.

Kjer so v zaklonišču dimniška vrata, jih je treba zamazati s ilovico, da ne pride zaradi zračnega pritiska v zaklonišče dim, saj je itd.

Ne krvavi prvi naš slovenski narod

38 Začetki Vojne krajine
Ko je s porazom pri Mohaču izpadla Ogrska kot vodilna sila v boju s Turki, je prešla ta naloga na avstrijske dežele. Še za življenja Ludovika II. je nadvojvoda Ferdinand skušal vključiti v obrambo pred Turki preostali del Hrvaške. Hotel je doseči, da bi mu je svak Ludvik prepustil. Do tega sicer ni prišlo, vendar je postal Ferdinand na Hrvaško svojega poveljnika Nikolaja Salma, da bi branil najvažnejše območje trdnjave. Ker so bile s temi ukrepi varovane pred turškimi vpadi predvsem Kranjska, Gorška, Istra, Stajerska in deloma tudi Koroška, so morale ti nositi večji del bremena za vzdrževanje obmejnih posadk.

S Kacjanarjem je bramba meje precej napredovala. Med Varazdinom in Koprivnico je imel obranih 2000 pešev in 500 konjenikov, s katerimi je lahko zahtevali prodiranje Turkov. Leta 1530, je dal Ferdinand utrditi trdnjave Kila, Seni, Otočec, Brinji, Bihac, Rožac in Kamen. Leta nato so notranje avstrijske dežele

vali na ustanovitev Vojne krajine, ker so bili zaradi svojega nesrečnega položaja in razdvojenosti preveč oslabiljeni. Spoznali so, da se bodo mogli ubraniti poglavitno le, če se bodo naslonili na slovenske dežele. Tako so Ferdinanda ponovno prosili, naj združi Hrvaško z našimi deželami. Še l. 1712 beremo v hrvaški pragmatični sankciji, da hočejo imeti Hrvatje tišega vladarja, ki bo vladal tudi v naših deželah. Skupna nesreča je tedaj močno povezala oba naroda.

Kakor so naše dežele nosile glavna bremena za Vojno krajino, tako so tudi naši velikaši bili poveljniki obmejnih čet. Poleg uskokov, ki so bili pod vodstvom lastnih vojvod, so služili kot posadka obmejnih trdnjav tudi oddelki domačih hrvaških velikašev, čete iz slovenskih krajin ter nemški najemniki. Mnogo hrvaških velikašev se je pred napredujočim turškim osvajanjem umikalo proti severozapadu. Stopali so v službo avstrijskih nadvojvod in si pridobili posestva po slovenskih pokrajinah. Ti so se povsem zliili s plemstvom naših dežel in opravljali tudi visoka mesta v graničarski vojski. Lenkovičji so se priselili iz Like. Na Kranjsko so prišli še grofje Blagaj, baroni Gušiči, Jurčiči, K-njiči.

Vojna krajina, ki izpočetka ni tvorila posebnega ozemlja, se l. 1620 bolj od dalečala »d ostale Hrvaške« Notranje avstrijski general, ki ji je zapovedoval, je dobil v drugi polovici 16. stoletja v vo-

jaškem oziru nadoblast celo nad banom in hrvaškim saborom.

Ceprav se je obramba ob Uni zapolnjava, je bila zlasti Kranjska še vedu v neprijetnem strahu.

Leta 1538 je dobil novi kranjski deželni glavar Nikola Jurčič z meje poročilo, da bo sam sultan prihodnje leto vdrl v deželo in oblegal Ljubljano. Ta vest je strahovito pretresla kranjske stanovce. Obrnili so se na Ferdinanda in Stajerce za pomoč, kajti sicer bodo prisiljeni podati se Turkom in se morda celo izneveriti krščanstvu. Kranjska je res dobila pomoč. Iz vojnih skladišč v Gradcu in Dunajskem Novem mestu so vozili topove, puške, sulice, sekire, smodnik in krogle v Ptuj, Ljubljano in važna mesta na Hrvaškem. Za utrjevanje Brčice so porabili tri tisoč goldinarjev. Bramba Hrvaške Krajine je bila izročena Erazu Turnu, komturju nemškega viteškega reda. Ko je ta obel, sta prevzela poveljstvo Sigmund Vianjegorski in ban Kegljevič. Vicedom notranjeavstrijskih dežel so morali na Ferdinandov ukaz pripraviti ladje in splave za prevažanje živeža, streliva in drugih vojnih potrebščin čez Muro, Savo in Dravo. Ferdinand je dal narisati tudi natančen zemljevid Kranjske, Slovenske krajine in Hrvat-

glas, v katerem beremo, da tepe Bog kristjane s kugo, lakoto in posebno s turško šibo zaradi njihovih pregreh in nesloge v veri. Da bi odvratili božjo jezo, naj bodo pri vseh župnih cerkvah vsaj enkrat na teden ob določenem času procesije s sveto mašo in vsak dan ob dvanajstih naj zvoni. Pridigarjem je bilo naročeno, naj v svojih govorih vernike vzpodbujajo k pokori in pobožšanju. (Zvonjenje za odvratitev turške nevarnosti se je ohranilo prav do današnjih dni, čeprav je pozneje dobilo drug pomen. Vendar je bilo še v začetku našega stoletja po nekaterih krajih na Slovenskem, v navadi, da so ljudje pri angleškem čečenju dostavili tudi odenaš za odvratitev hudega Turka.)

Leta 1540 je majhna turška roparska četa vdrla v Koročje in ga z okolice vred pokončala. L. 1543 so v septembru Turki so ropali po Hrvaškem in zašli do Mečke 24. avgusta sta jih pri Otočcu dohitela hrvaški ban Peter Kegljevič in Jurij Frankopan Slunjski z majhno četo. Pobila sta jih in jim odvzela vse plen. Dve leti nato so Turki pokončili vse vasi od Kostanjevice do Krškega. Pa tudi sedaj so jih na Hrvaškem prestregle obmojne čete in jim precej olajšale naporno blago. V naslednjih letih so manjši turški oddelki plenili okoli Mečke, Koročja, Ribnice, Nadliška in Blok. Pri Viničci so jih Slovenci enkrat lazeli, jih nekaj potolkli, nekaj pa ujeli.

Nakazovanje bolniških dodatkov za april

Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških spričevalih upravičeni dobivati posebne dodatke racioniranih živil, bo bolniški odtok mestnega preskrbovalnega urada delil bolniška nakazila za mesec april vsako dopoldne od 8 do 11.45 samo v priložni Turjaške palače v Krizankah, Gosposka ulica 15, po naslednjem razporedu:

Od 1. do 8. aprila samo bolnikom, ki imajo pravico tudi za meso tako, da pridejo na vrsto v soboto, 1. aprila bolniki z začetnicami A do D, v ponedeljek 3. aprila bolniki z začetnicami E do J, v torek, 4. aprila bolniki z začetnico K, v sredo, 5. aprila bolniki z začetnicami L do N, v četrtek, 6. aprila bolniki z začetnicami O in P, v petek, 7. aprila bolniki z začetnicami R do T in v soboto, 8. aprila bolniki z začetnicami U do Z.

Od 11. do 19. aprila drugim bolnikom tako, da pridejo na vrsto v torek, 11. aprila bolniki z začetnicami A do C, v sredo, 12. aprila bolniki z začetnicami D do H, v četrtek, 13. aprila bolniki z začetnicami I do K, v petek, 14. aprila bolniki z začetnicami L do N, v soboto, 15. aprila bolniki z začetnicami O in P, v ponedeljek 17. aprila bolniki z začetnicami R in S, v torek 18. aprila bolniki z začetnicami S do U in v sredo 19. aprila bolniki z začetnicami V do Z.

Od 20. do 28. aprila bo bolniški odtok delil nakazila za sladkor za dojenčke in bolnike, toda le na podlagi predloženih zdravniških spričeval tako, da pridejo na vrsto v četrtek 20. aprila bolniki z začetnicami A do C, v petek 21. aprila bolniki z začetnicami D do H, v soboto 22.

aprila bolniki z začetnicami I do K, v ponedeljek 24. aprila bolniki z začetnicami L do N, v torek 25. aprila bolniki z začetnicami O in P, v sredo 26. aprila bolniki z začetnicami R in S, v četrtek 27. aprila bolniki z začetnicami S do U in v petek 28. aprila bolniki z začetnicami V do Z.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobivati posebne bolniške dodatke, naj pošljejo po nakazila od 1. do 10. aprila popoldne.

Bolnike, ki dobivajo dodatek mesa, opozarjamo, naj s seboj prinesejo živilsko nakazilo za mesec april z neodrezano nakazilnico in odrezki za meso, kadar ne predloži teh odrezkov, ne dobi bolniškega nakazila za meso. Zdravniška spričevala za pridobitev bolniškega nakazila je treba predložiti mestnemu fizikatu od 1. do 20. v mesecu.

Vsi upravičenci, ki po predloženem zdravniškem spričevalu dobe prvič bolniško nakazilo naj se z njim zglasijo na Prevodu, Novi trg 4/II., zaradi potrditve trgovca.

Bolniški odtok bo bolniška nakazila delil strogo po tem razporedu. Vse uravnotežene za bolniška nakazila pa opominjamo, naj pazijo na odrezke bolniških nakazil, da jih ne izgube, ker se sicer ne bodo odrezali.

Glave bolniških nakazil, ki se bile izdane meseca marca, naj upravičenci hranijo, ker bodo na ta nakazila meseca aprila nakazana jabolka za bolnike ter bodo upravičenci o tem v pravem času obveščeni.

Novi grobovi

† Vlasta Gmajnar. Vse prezgodnja smrt je zadela dijakinjo Vlasto Gmajnar iz Ljubljane. Žalostni starši in bratce jo bodo pospremili na zadnji poti v četrtek ob dveh popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah.

† Ljube Levstek. Po hudi bolezni je za vedno zatislil oči g. Ljube Levstek, trgovca v Kočevju. Svoja maha zadušnica bo v cerkvi sv. Petra v Ljubljani v četrtek ob sedmih zjutraj.

† Marjeta Pečnik. V Bogo je zaspala gospa Marjeta Pečnik iz Ljubljane. Blago mater bodo pospremili k Svetemu Križu v sredo ob treh popoldne iz kapele sv. Krištofa na Zalah.

† Frančiška Eržen rojena Kravas. V 85. letu je umrla gospa Frančiška vdova Eržen roj. Kravas. Blago mater bodo pokopali v sredo ob dveh popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

Zgodovinski paberki

29. sušica:

1826. l. je umrl v Heidelbergu Helarich Voss, nemški pesnik, prevajalec in staroslovce. Rojen 1731. l. v Sommersdorfu na severnem Nemškem je študiral v Göttingenu klasične vede in moderne jezike, postal ustanovitelj göttingenskega pesniškega kroga, razširil svoj delokrog, ko je prevzel rektorat v Alterndorfu, nato pa v Entinu. Leta 1802. je stopil v Jeni v pokoj, nato pa kljub Goetovejmu pregovarjanju odšel kot profesor v Heidelberg. Vosev trdi in neuklonljivi značaj se kaže posebno v polemiki, ki jo je začel, ko je njegov prijatelj iz mladosti Fridrik Stalberg prestopil v katoličizem, vendar pa postavlja trezni razum, ki ga kaže kot verskega nestrepeža, njegovemu duhovnemu obzorju prave meje.

1917. l. je umrl v Ljubljani glasbenik in skladatelj Fran Gerbic, rojen v Cerklju 1840. leta, je prišel z enajstim letom v ljubljanske šole in obiskoval učiteljske. Po maturi je učiteljeval v Trnovem pri Il. Bistrici in bil hkrati tudi organist. Ta čas je začel skladati in izdal tudi svoja prva dela. Iz Trnovega je odšel na praški konservatorij, kjer se je učil zlasti solopetja in kompozicije. Ko

je končal konservatorij, je odšel k operi in pel kot tenorist pri narodnem gledališču v Pragi, nato v Zagrebu ter po eno sezono v Ulinu in Lvovu. 1882. l. je opustil gledališče in odšel kot učitelj solopetja in kot pevovodja zbora na konservatorij v Lvov. Po štirih letih se je odzval vabilu Glasbene Matice in prišel v Ljubljano, kot učitelj in vodja društvene šole. Deloval je pri raznih društvih in prevzel po Belarjevi smrti še službo pevovodje pri Sv. Jakobu v Lj., ki jo je opravljal do jeseni 1910. l. Bil je marljiv odbornik Cecilijanskega društva, član cerkveno-glasbene komisije in nadzornik organizator. Največ časa in moči je posvetil »Glasbeni Matici«, kjer je deloval nad 30 let. Kot skladatelj je z raznimi našimi starejšimi glasbeniki oral ledino slovenske glasbe; bil izredno plodovit in je do pozne smrti ustvarjal nova in vedno večja dela ter vedno kazal v skladbah smisel za napredek. Med njegovimi svetinimi skladbami so znameniti razni samospevi a klavirjem, zbirka 150 narodnih pesmi za en glas in klavir; operi »Kres« in »Nabor« ter drugo. Izdal je glasbeni list »Glasbena Zora«, kjer je objavil več skladb.

Domobranec Janez Fabijan

Pred nekaj dnevi je bil v bojih s komunisti nevarno ranjen domobranec Janez Fabijan. Ranjenca so prepeljali v Ljubljano, kjer so mu v ljubljanski vojni bolnišnici skušali rešiti življenje. Vendar je bila vsa zdravniška pomoč zaman in Janez je 27. marca dal za lepo bodočnost domovine, ki jo je tako zelo ljubil, zadnje, kar je imel — življenje. Janez Fabijan je bil doma iz Preval v občini Hinje. Trda suhokrajnska planota ga je že zgodaj ob lepši krščenosti vzgoji v družini napravila za zavednega in načelnega fanta. Zato je brez oklevanja bil pripravljen prijeti za orožje in braniti domovino pred največjimi narodnimi sovražniki. Domobranski sobori bodo bojevnika pospremili na zadnji poti 29. marca ob desetih dopoldne. Ponesli ga bodo na pokopališče junakov na ljubljanski Grad v veliko gomilo na Orlovem vrhu. Pogrebni sprevod sam se bo razvil od grajskih šanc naprej. Naj počiva junak v miru, narod pa naj mu ohrani hvaležen spomin.

Za današnji dan

Kolebar

Sreda, 29. sušica: Cizil, mučenec; Bertold, opat in ustanovitelj reda; Pastor, mučenec; Ivana, vdova.

Četrtek, 30. sušica: Jan. Klimak, spoznavalec; Kvirin, mučenec; Amadej, spozn.

Dramsko gledališče

»Razbiti vrč«. Red Sreda. Ob 18.

Operno gledališče

Baletni večer. Izven. Ob 18.

Kino Matka

»Tonelli«, ob 15, 17 in 19.

Kino Union

»Črno na belem«, ob 16 in 19.15.

Kino Sloga

»Sanjavo mladega pesnika«, ob 15, 17, 19.

Lekarniška služba

Nočno dežurno službo imajo lekarnar: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trukoczy ded., Mostni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Dramsko gledališče

Sreda, 29. marca, ob 18: »Razbiti vrč«. Red Sreda.

Četrtek, 30. marca, ob 18: »Lepa Vida«. Red Četrtek.

Kleistova klasična veselolra »Razbiti vrč« v prevodu dramaturga g. J. Modra. Osebe: Valter, sodni svetnik — VI. Skrbinšek, Adam, vaški sodnik — Cesar, pisar — Peček, Marta — P. Javanova, Eva, njena hči — V. Javanova, Vid, kmet — Korošec, Ruprecht, njegov sin — Nakerst, Brigita — Kraljeva, služabnik — Verdonik, Liza, dekla — Pugiševa, Meta, dekla — Verdonikova, birl — Pfeifer, Režiser prof. šest. scenograf A. Gerlovičeva, kostumi J. Vilfanova.

Operno gledališče

Sreda, 29. marca, ob 18: Baletni večer. Izven. Cene od 26 lir navzdol.

Četrtek, 30. marca, ob 18: »Gorenjski alavček«. Izven. Cene od 36 lir navzdol.

Opozorjamo, da bo danes, v sredo, Baletni večer, ki obsega tri dele: 1. J. Gregor »Na terasi«, komičen balet v enem dejanju. Osebe: prodajalka rokavice — Kirbosova, prodajalka cvetlice — Japljova, zapeljivka — Šušterčičeva, Perušjan — Pogačar, baron — Kirbos, častnik — Polik I. dr. — 2. W. A. Mozart »Mandarin«, pantomimski balet v enem dejanju po kitajski pripovedki. Osebe: Chung Yang — Bravničarjeva, kitajski mladenič — Kirbos, Mandarin — Pogačar, metalček — Remškarjeva, poslanka z zapada — Polik, markiza, njegova spremljevalca — Hiti in Seme I. dr. — 3. »Ikarus«, pantomimski balet po glasbi Mozartovih oper. Osebe: Ikarus — Kirbos, Daedalus, njegov oče — Hiti. — Nastopa tu, di celokupni balet. Dirigent A. Neffat, koreograf M. Kirbos.

Premiera Mozartove opere v 3 slikah »Don Juan« bo predvidoma konec tedna.

Kako naj slehernik ljubi svojo domačo zemljo, kako naj se bori za svobodo in prostost, kako naj se ok epa svojega rodu, lahko berete v

MEJAŠIH

Mejaši opisujejo Indijančovo ljubezen do vsega kar je dobremu človeku sveto. Berite Mejaše — Mejaše v vsako knjižno omaro! Mejaše naj prebere vsakdo! Naročite se takoj na SVET!

Možje in fantje vseh ljubljanskih fara!

Mislite že sedaj na tridnevno velikončno duhovno obnovo, ki bo 1. in 2. aprila zvečer v frančiškanski cerkvi in 3. aprila zjutraj v stolnici. To bo najboljša prilika za vas vse brez razlike, da se tudi notranje vredno pripravite na praznik vstajenja. Zato si že sedaj vnaprej porazdelite čas tako, da boste lahko prišli v cerkev navedene dni. Tudi imajo te obnove namen, da enkrat mesečno združijo vse može in fante prav vseh ljubljanskih fara v eni izbrani cerkvi.

Poziv

Pozivajo se vsi prostovoljci, ki so bili dne 13. marca 1944 pregledani od zdravniške komisije, a še niso nastopili vojaške službe v Slovenskem domobranstvu, da se brezpogojno javijo v Organizacijskem štabu Slovenskega domobranstva, Gledališka ulica šte. 11, na dan 30. marca 1944 ob 9 zaradi nastopa vojaške službe.

Črnogorce in Srbe

ki se nahajajo na potovanju iz italijanskih taborišč v domovino, obvešča tukajšnji hrvaški konzulat, da jim izdaja na veljavne potne dokumente izstavljene od Pristelle IX. dsa OKH takoj in brezplačno tranzitne vizume za potovanje preko hrvaškega ozemlja, t. j. od Savskega Marofa do Kotora oz. do Zemuna držav meja.

Slovenske knjige

naj v čim večji meri postanejo last vsakega naroda. Temu hoče od pomoči tudi vodstvo Zimske pomoči, ki bo v svoji knjižni tomboli darovalo slovenskemu ljudstvu nekaj najbolj izbranih knjig slovenskega slovstva. Jurčič, Gregorčič, Tavčar, Pregež, Matičič, Meško, Velikonja, Simčič, Balantič itd. so imena, ki so dovolj zgovorna. Zato vsi kupujte tablice za knjižno tombolo Zimske pomoči.

Važno za bivše internirance

Finančni oddelek pokrajinske uprave opozarja bivše internirance na sledeče: Vsi bivši interniranci v italijanskih koncentracijskih taboriščih, ki so svoj čas pripravili pri ravnanju računovodstva svoje terjatve, ki so nastale iz neizplačanih taboriščnih bonov in nedostavljenih, odnosno neizplačanih denarnih pošiljk, naj se zgledajo čimprej med uradnimi urami zaradi izplačila njihovih terjatev pri finančnem oddelku šefa pokrajinske uprave (Bleiweisova cesta 13, soba št. 26). Ta objava se ne nanaša na morebitne druge prijavljene terjatve internirancev (izguba oblike in paketov, zaštevke za dela, denar pri taboriščnih komandah, za katerega niso bili izdani boni, itd.).

Za Zimsko pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli: G. domobranski stotnik Ronko Ivan je daroval namesto venca na grob pok. ge. Ljubič Ursule 200 lir za Zimsko pomoč.

Vsi, ki ste zaprosili za podpore pri Zimski pomoči, pa imate svoje zapise v Nemčiji, ki vam ne pošiljajo nikakih prihrankov, sporočite takoj svoje in svoje ime na Zimsko pomoč.

Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite: 47-57! Prostori »Zimske pomoči« so na Gosposvetni cesti 2/1. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč« — ček, račun 16.580!

Dnevne novice

Vsem gospodom z akademsko izobrazbo v Ljubljani. Velika noč se bliža. Čas vstajenja. Naj bo letošnja velika noč tudi vstajenje našega duha in naše vere. Ostrgnimo stari kvas, da bomo novo testo in da bomo tako vredni v Kristusovem duhu doživeli velikončno vstajenje. — Prav iskreno vabimo vse gospode z akademsko izobrazbo v Ljubljani, da bi se z veseljem udeležili velikončne duhovne obnove, ki se bo začela v petek, 31. marca, v Krizankah in zaključila v ponedeljek, 2. aprila, v stolnici z mašo prevz. g. dr. Gregorija Rožmana. Spored te velikončne duhovne obnove je sledeč: Petek, 31. marca, ob 18 rožni venec, ob 18.15 litanije in govor. Sobota, 1. aprila, ob 6.30 sv. maša s govorom, ob 18 oz. 18.15 isto kot prejšnji dan. Nedelja, 2. aprila, ob 18 oz. 18.15 isto kot prejšnji dan. Vse tri dneve vselej v Krizankah, Ponedeljek, 2. aprila, v stolnici ob 6.30 govor in sv. maša prevz. škofa dr. Gregorija Rožmana ter skupno sv. obhajilo.

Hudobna pevka Župa prosi vse ljubljanske pevce, da se udeležijo danes ob 15 pogreba učenjaka slavista dr. Antona Breznika, da mu zapoje v slovo. Pogreb bo z 24.

Pogreb pok. prelata dr. Antona Breznika bo v sredo, 29. marca, ob 16 iz kapele sv. Andreja na Zalah. — Mestni pogrebni zavod.

Pogreb Ivana Zabavaka bo v sredo ob 15.30 z 24 na pokopališču k Sv. Križu in ne, kakor je bilo večerj poročano, ob 14.30. Maša zadušnica za pok. Meko Vidmarjevo bo v trnovski farni cerkvi v soboto ob sedmih.

Škofijska dobrodelna pisarna v Ljubljani sporoča: Delitev rednih mesečnih podpor za mesec april bo v sledečem redu: v četrtek, 30. marca, in petek, 31. marca, za dijake, akademike in zavode. V soboto, 1. aprila, za ostale redne posilnice, in sicer od ške A—J; v ponedeljek, 2. aprila od K—O; v torek, 4. aprila, P—Z. Prosimo vse, da se držijo točno tega razporeda!

Zadnje knjige

Slovenčeve knjižnice

so res vredne branja. Ali imate vse? Škoda za vašo družinsko knjižnico, če ste katero zgrešili. Kupite jih takoj. Ne pozabite: Čini svatje, Bile zvezde, Herodež, Brez doma in Baron Trenk morajo priti v vašo družinsko knjižnico!

Duhovne vaje za akademsko izobraženko bodo pri uradnikah od 2.—3. aprila. Začetek na Cvetno nedeljo ob 9.30, sklep na Veliko sredo zjutraj. Vseh dan bosta dva govora, ob 7 in ob 17. Posebej se opozarjamo na vabimo gospodine, ki so absolvirale univerzo v zadnjih letih.

Mesečna rekollektja g. duhovnikov za april bo na cvetni petek, 31. marca, popoldne po običajnem sporedu. Ob 16 skupna adonajska ara, ob 17 meditacija. K obitni udeležbi vabi vodstvo.

Izšla je izredna knjižica »Trpečim na rodome«. Vsebuje paplevo bolnično poslanico kakor je objavljena v zadnjem škofovem pastirskem pismu. Dobi se v Mladinski založbi, Stari trg 30, in v drugih knjigarnah. Cena 1 lra.

Obitniki in trgovci, pomočniki in so-trudniki imajo, kakor lanske leto, velikončno duhovno obnovo v cerkvi Sreča Jezusovega na trgu Tabor. Prvi govor bo v soboto, 1. aprila, ob 20. Kot priprav na govor bomo molili četrt ure prej sv. rožni venec. Ob istem času bo drugi govor v nedeljo, 2. aprila. Sklepana pobožnost s skupnim svetlim obhajilom bo v stolni cerkvi sv. Nikolaja v ponedeljek, 3. aprila, ob 6.30. Vsakdo naj opozori svoje tovariše, prijatelje in znance na ugodno priliko, udeležiti se duhovne obnove.

KULTURNI OBZORNIK

Cankarjeva »Lepa Vida« v Drami

Ko naj bi pisal o Lepi Vidi, mi je podobno kot študentu, ki mora povedati vsebino lirskih pesmi. Zbirka besede, išče izrazov, jeclja in se trudi, a tistega, kar je sicer čutil ob pesmi ne more povedati, to je znal samo pesnik.

Misel išče Lepo Vido, sledi njenemu koraku, prisluškuj njenemu dihu, misel ji sledi, a se ob nje ne umiri. Bolj ko razum jo čuti srce. To drhti v Lepoti, se dviga v Resnici, toži v Boletini, sledi v Hrepenju. Vse je resnično, kar je izpovedal naš genij. Kako bi razum tako visoko, visoko »do zvezd«! Tja more samo srce.

Zdi se, da je mnogim tako kot meni. Po 16. letih gledam spet Lepo Vido in nam je vendar bližja kot tedaj. Gledam jo prvič in sem srečen ob njej. Gledam in drugič in bolj razumem, berem jo tretič in zmeraj bolj razrešujem njeno skrivnost. Marsikdo jo prvič ni razumel, vendar ga je nevidna sila držala v dvoran, a ob koncu je odhajal z besedo: vse je čudovito lepo, le razumem malo.

Kdaj bomo razumeli do dna? Najbrže nikdar. In vendar je Lepa Vida tako vsakdanja, moja in tvoja izpoved. Izpoved vsega našega naroda.

V zatohli sobi, za zamreženimi okni sedimo Poljanci, Mrve, Dionizi. Nemirni se vozimo mi Damjani in večno potuje mo od brega k bregu, iščemo sreče in zdravja in kruha tam v daljnih deželah, preko morja. Sonce nas vabi, sreča, lepota, mladost. Nemirni begamo in »težamo roke za življenjem, za mirom, tolažbo, svobodo — za lepo Vido. Potem se trudni vračamo v skrivnostnem hrepenju k domači zemlji, klice nas zvon farne cerkve... Poljubljamo to zemljo, a hrepenenje se prične znova.

Pa so na svetu tudi Dolinarji (II. dejanje) ki jih vodi bolj trezna pamet ko

duša. Morda jih hrepenenje samo za trenutek zajame, Lepa Vida jih obišče morda samo za eno noč. Tedaj slutijo drugo življenje »ki ni nič podobno temu trudnemu, slepemu, zehajočemu umiranju«. Toda slutnje razprši praktični um kakor ga simbolizira zdravnik: »Vsak trenutek hrepenenja je ukraden življenju, je izgubljen, zavrnjen.« In v tem podpira zdravnik Milena, ki vidi za »črnim zagrinjalom« hrepenenja »samo starost in bolezen in smrt.« Po svoji naravi se mora Dolinar posloviiti od Lepe Vide in se vrniti v svoj začarani »paradiž«, kjer ni bridkosti, ne hrepenenja.

In vendar hrepenenje zmaguje (III. dejanje). Človek umira, a nekje je drugo življenje, v viziji ga gleda Poljanec, življenje, ki ni zavrnjeno in izgubljeno. Tam je »vrt prostran, v soncu šumeč; nič več solza, nič več trpljenja; ne več hrepenenja nas bolnikov, iz mraka v mrak — veselo hrepenenje iz luči v luč, iz pomladi v pomlad...«

V začetku tedaj, v ekspoziciji te dramske pesnitve, je hrepenenje, bolno nemirno hrepenenje Poljanca, Mrve, Damjana. Samo mladi Dioniz fanatično veruje, da to hrepenenje ni brezplodno in brezsmiselno. V drugem dejanju vidimo Dolinarja, ki ga hrepenenje objame samo trenutek, a se vrne v svoj svet. In končno je v pesnitvi hrepenenje zmagovito. Dioniz je našel Lepo Vido. Poljanca je poljubila na mrtve ustnice, a umrl je v veri, da gre v vstajenje in poveljevanje, da bo vstopil v »svatovski hram«.

Upriporitev Lepe Vide je izredno težka in se je zlepa ne lotijo režiserji in igralci. Zato je tudi v Narodnem gledališču čakala na ravnatelja g. Debevca, ki je brez dvoma pri nas najgloblej v Cankarjevo dramo prodir, da jo je ponovno oživel na odru. Čeprav je ob tej napovedi marsikdo zmajal z glavo, češ, saj Lepa Vida ni za odel, moremo po prvih dveh uprizoritvah reči, da je delo izredno uspelo. In pri tem ni majhna zasluga re-

žije. Upriporitev nam je Lepo Vido močno približala, posebno nekateri prizori so nam odkrili neslutene skrivnosti dela (prihod L. V. v I. dej. III. dej. v vizijo...) Godba (Grieg), ki je za to delo izredno primerna, čudovito lepo razlaga in dopolnjuje to pesem hrepenenja. Cankarjev jezik je zazvenel v prepleti melodij in opaja od prizora do prizora. Dopustna razgibanost in obenem zahtevana mirnost življenja na odru ustvarja silo, ki vabi in sprošča, a nikdar ne dolgočas.

Zdi pa se mi, da scena ni podpirala in sproščala igre ter je zaemala v svoj začarani krog. Ni dajala opore igralcu in gledalcu, kar je njena naloga. Zato se mi zdi zmeraj bolj potrebno, da smo pozorni tudi na inscenacijo, ki je zelo važna ne samo za formalno obliko igre, ampak tudi za pravilno predstavo in vrednotenje dela.

Lepo Vido je tudi v tehničnem oziru težko in koščljivo pripraviti. Dogajanje samo se vrši v različnih prostorih, v prostoru skrajne revščine, kakor največjega bogastva. Teža v inscenaciji opozirje na brez dvoma izprememba v 3. sceni privida. Ga. A. Gerlovičeva, ki je dodaj izvršila več del, ki pričajo o njeni poglobljenosti v literarno delo in delo samo je izdelala načrte tudi za inscenacijo Lepe Vide. Vendar tu ni bila v popolni zbranosti. V osnovi je delo rešila v čisto scenografskem — sceničnorisarskem načinu. Tako reševanje scene je danes že popolnoma preživeto in po tej poti ne moremo priti do zadovoljive rešitve. Z izjemo prve scene ni bil nikjer podan in tudi ne reševan prostor, temveč je vedno šilil v ospredje le prospekt dveh dimenzij, pred katerim so se igralci nujno izgubljali in stapljali. Tudi pri prvi sceni, kjer je bil prostor še najbolj rešen so motile stene s svojo nemirno konturo, neutemeljeni odstoji sten, slaba, oziroma nepravilna postavitev vstopnih vrat in podobno. Centralno postavljena vrata so celoten organizem razrezala v dva ekvivalentna dela, ter so bile zaradi tega igralske skupine medseboj v premajhni relaciji. Mislim, da bi se vzdušje črne, vlažne in zatohle sobe mnogo bolj doseglo s preprostejšimi in bolj utemeljenimi oblikami in večjo koncentri-

ranostjo opreme. Cisto slikarska pa je bila druga scena. Zdi se, da slikarske prospekte v splošnem lahko odpravimo, predvsem pa še pri Cankarju Stebriščni arhitektura z ukrivljenim arhitravom pa učinkuje skoro banalno. S tako slikano arhitekturo se ne more doseči globina, ki bi bila za to sceno nujno potrebna, saj se velik del igre odvira pred prostorom.

V tretji sceni, ki je sicer scena prvega dejanja, pa se pri spremembi — privid, pokaže vso slabost, katere smo preje našli. Insenciacija bi mogla v svojo zgradbo v tej sceni poudariti predvsem dve skupini, ki tu nastaneta: skupina v prividu na eni strani ter bolnik na drugi. Ti dve samostojni grupi bi morali biti izluščeni od vsega ostalega pozorišča in ne bi smeli biti moteni od nesmotno razpostavljenega mobilijarja. Tako pa prav ti elementi, ki so tu čisto nepomembni, razblinijo sliko privida in ovirajo celoten pogled na ti dve važni skupini. Privid pa razpade popolnoma s prospektom, za katerem je narisana procesija. Zdi se, da bi celotna igra mnogo pridobila, ako se bi temu izognili.

V tem prostoru tedaj živi in se giblje Lepa Vida in njeni ljudje L. V. g. Šaričeve je čudovita podoba, tihega hrepenenja, za katerim se obrača mladost in betežnost, se razblinja obup in kopni žalost. A to ni le idealizirana postava, ampak je nekoliko približana realnosti. Lepo Vido g. Šaričeve odlikuje predvsem čudovita plemenitost besede in čudno tiha, poglobljena igra. — Studenta Poljanca igra g. Jan. Izredno lepo izpoveduje svojo bolno mladost, svojo srečo v viziji in svoje odrešenje v objemu smrti. — Mrvo igra Debevec sam. Viozil je v tega zapitega pisarja močan intelekt, brez sanj in brez zamaknenosti. To je vehementna postava, povsem naravna in preprosta, ki pa čudovito učinkuje z močno notranjo silo. — Damjan g. M. Skrbniška je čudovito enoten, v vseh niansah izgrajen, živ stavec veličasten ob srečanju z L. V. in v hrepenenju po njej. — Tudi postavla Dolinarja ki jo je ustvaril g. Gregorin, je enotna, močno oblikovana. Pri repizi je

tudi v tistih prizorih, ki so bili še prej nekoliko problematični, povsem dognan. — Mileno igra z veliko spretnostjo, z mladostnim zanosom in toplo resničnostjo ga. Boltar-Ukmarijeva. — Zdravnik oblikuje v krepljih potezah prepričevalno g. Cesar; ga Kraljeva pa mater s tiho prisrčnostjo in dobrotjo.

Dioniz, mlad študent, s čudno močno vero v življenje, v zmagovito hrepenenje. To je izredno težka vloga, ki je bila poverjena dvema mladima igralcema, ki sta šele pred kratkim prvič stopila na gledališke deske. Pri premieri je nastopil g. Bitenc, pri repizi pa g. Korošec. Iz teže in zahtevnosti Dioniza je razumljivo, da ni mogel niti prvi niti drugi povsem zadovoljivo rešiti svoje vloge. Vendar se zdi, da se je v celoti g. Korošec, bolj približal Dionizu. G. Bitenca je vse preveč zanašalo čustvo in ga je obvladaval patos. Dihanje in ogenj besede je bil premočan, je uhaal iz celotne odrske podobe, tako, da je bil na nekaterih mestih že mučen in je celoto motil. Odlikuje pa ga prožen nastop in igralska izraznost telesa. Pri ponovnih nastopih naj omili predvsem gornje podčrtanosti. G. Korošec je mnogo bolj umirjen, zelo lep v besedi, tudi močan v izpovedi čustev, manjka pa mu še tiste čudovite ubranosti in enotnosti notranjega doživljanja in zunanje izraza v vseh potankostih, v vseh gibih in v vseh situacijah, dokler na odru živi. Igralec je živa podoba le tedaj, če živi ko govori in tedaj, ko molči in morda še prav v pavzah najbolj pokaže silo in moč igralskega izraza. Na te stvari bosta pač morala paziti oba mlada igralca, ki sta brez dvoma že s tem nastopom pokazala svojo darovitost, tako, da upravičeno od obeh še mnogo pričakujemo. Kot študent nastopa še g. Starič, ki pa se mu tudi močno pozna začetništvo. Pri repizi je bil nekoliko boljši, ni pa mogel seveda povedati pesmi o Roži čudotvorni s tisto prisrčnostjo in močjo kot smo navadno to pesem slišali v Drami. — Načrte za kostume je izdelala D. Kačerjeva.

Lepa Vida je ena izmed najpomembnejših predstav v sezoni, najbolj domačih in je prav, da jo gremo večkrat gledat. J. P.

Vsakanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Nekaj števil o Ljubljani

Pravkar je mestni fizikat izdal obširno poročilo za leto 1943, ki nam bo dalo vpogled v življenje našega mesta. Iz njega posnemamo nekaj podatkov o ljubljanskem prebivalstvu v l. 1943. Po ljudskem številu 31. julija 1941 je imela Ljubljana s priključnimi kraji vred 92.351 prebivalcev. Med vojsko je ta številka precej narasla, pa spet upadla. (Tisoči so šli v badoljevsko internacijo, a so se po večini vrnili. Pred komunističnim nasiljem so tisoči deželčanov iskali zavetja v mestu.) Po življskih nakaznicah se da soditi, da ima danes Ljubljana kakih 95.000 prebivalcev. Ozemlje mesta obsega 68 kv. km in 855 kv. m, tako da je gostota ljudi 1980 na kv. km. Ljubljana ima 6.700 hiš, od teh jih ima kakih 600 kmetijskih značaj.

Jubilej ljubljanskega konjača

V Ljubljani smo imeli dolga desetletja konjaško službo tako urejeno, da je konjač bil po navadi zasebnik, ki je to delo opravljal nekako v najemu in po posebnem dogovoru z mestno občino. Skoraj do zadnjega je to služ-

Rdeči križ poroča

Prilaga prenočišč za morebitne bombardirane. Ali ste popolnoma prepričani in brez skrbi, da pri morebitnem bombardiranju prav Vi in Vaša družina ne bo prizadeta, da ne bo bomba porušila Vašega domovanja in da ne boste ostali brez strehe? Pomislite, kako zadovoljni boste, če Vam bo Vaš soročnik, prijatelj, znanec, sosed — skratka Vaš bližnji, ki ne bo prizadet, pomagal za nekaj časa zavetje pod svojo streho. Brez dvoma ne boste odklonili take ponudbe. Zato ste gotovo tudi Vi pripravljeni, če Vas samih ne bo nesreča zadela, da pomagate nasrečnemu bližnjemu, da mu boste — po svojih močeh — nudili pomoč, zlasti ležalnice. — Da bo pa mogoče za vsakega načrtno pripraviti zasilna bivališča, je potrebno, da pošljete takoj potrebne podatke Slovenskemu Rdečemu križu na tiskovni, ki ste jo dobili z aprilskimi živilskimi nakaznicami.

Dopisi za Mednarodni Rdeči križ. Vsa ona, ki dopisujejo po mednarodnih sporazidbah (23 besedi), opozarjamo, da je po želji Mednarodnega Rdečega križa dovolje, ne tako dopisovanje v države, za katere gre pošta preko Zeneve, samo v nemščini, francosčini, angleščini ali italijanščini. Zahvale. Rdečemu križu so darovali: V počastitev spomina blagopok. ge. Lapajne Stefanje gg. Levčnik Albert in Karel 150 lir; rodbina Cocon in Drenik 200 lir v počastitev spomina blagopok. podpolkovnika Antona Jeunika; g. Tomšič Stane v počastitev spomina blagopok. g. Koritzy Vore 200 lir. Vsem iskrena hvala!

Poizvedovanja

Gospoda, ki je predjuni petek prinesel prijatelju iz Zagreba v Verovškovo 38. vlnod, se naprošamo, da se ponovno zgleda tam med 13-14.

V torek zjutraj sem zgubila in židovske ulice do Gradišča kos evlilnega damskega perila. Poštenega najditelja prosim, da odda pri T. Pagon, krojaštvo, Židovska ulica 8.

Iz Srbije

Solunski borci za Nedica. Okrožni načelnik v Smederevu je pozval vse bivše bojovnike iz prejšnje svetovne vojne na veliko zborovanje v Smederevo. Na sestanku je govoril okrožni načelnik, ki je sedaj tudi poveljnik 4. polka srbske državne straže, kakor tudi več drugih državnih in kmetov. Vsi govorniki so popolnoma odobraval politiko srbskega ministrskega predsednika armadnega generala Nedica ter so mu s sestanka poslali sledečo brzojavno vdanostno izjavo in poziv na še večji odpor proti komunistom: »Solunski bojovniki smederevskega okrožja so v skrbnih zaradi težav, v katerih se nahaja naš narod. Zato so se pa tudi zbrali, da bi o teh težavah povedali svoje mnenje in pokazali na rešeno pot. Mi, Vaši vojni tovariši, imamo vate zelo veliko zaupanje ter Te pozdravljamo z željo, da bi vztrajal v započetem boju proti sovražnikom srbsva in Titu-Brozju. Vojni tovariši! Skrajni čas je, da že enkrat s temi tolpami koutno počistimo. To pričakujemo od Tebe s pravico. Mi Ti bomo pa stali vedno ob strani. Naj živi Srbija s Tabo na čelu!»

bo opravljal družina Joras v Mestnem logu, ki je imela tam tudi svoje posveto in Ljubljanci so trdili, da dohodki mestnega konjača niso ravno majhni. Pred dobrim letom dni pa je mestna občina konjaško službo preuredila in nastavila konjača kot lastnega uslužbenca. Mestni konjač je postal bivši dolgoletni Jorasov uslužbenec g. Ivan Zupanc. Ta je 23. t. m. slavil 70 letnico svojega rojstva in na dan tega jubileja je pripovedoval našemu poročevalcu, da konjaško obrt opravlja v Ljubljani kar 55 let. Rojen je bil v mestu Kamniku in se je njegovi rojstni hiši reklo »Pri Vročku«. Kot petnajstletni deček je prišel v Ljubljano k Jorasu v službo in od tedaj dalje stalno izvršuje konjaško delo. Sam pravi, da je v življenju naložil več tisoč psov in mačk, preprečil marsikateri primer stekline in sploh v vsakem oziru mnogo skrbel za higieno v Ljubljani. Stevila živali, ki jih je odstranil ali ki jih je spravil na varno, oziroma vrnil površnim in nepazljivim lastnikom, pa si seveda ni zapisoval. Sam pravi, da ima več dela, kadar ni kontumaca, kakor tedaj, kadar je, ker so tedaj lastniki bolj pazljivi. G. Zupancu želimo, da bi še dolgo izvrševal svoje delo, ki je zlasti koristno za red in snago v Ljubljani!

Lepe oljke na trgu

Ze prejšnji, tihi teden so se pojavile prve oljne vejice na trgu. Sedaj, v cvetnem tednu, pa je postal ljubljanski trg bogat na oljkah. Trgovci z zelenjavo na debelo so prejeli iz Istre veliko pošiljko oljčnih vejic in vej. Tam ob semenišču na Pogačarjevem trgu pri Glavniki in Komparetovi trgovini so bili v ponedeljek postavljeni kar veliki kupi oljk. Kakor zatrjujejo poznavalci tržnih prilik, je letos trg bogateje založen z oljkami kot lani,

Naznanila ljubljanskih prireditelj

Richard Wagner: Uvertura opere »Tannhäuser«. To nedvomno najznamenitejše in najlepše Wagnerjevo orkestralno delo je pri svoji vsej kleni simfonični obliki prave čudo na polju glasbenega slikanja in mojstrovina romantičnega nastrojenja. Za svojo dobro pomeni vsakega smel napredek v instrumentaciji. Učinkoviti kontrast zboru apokorjenih romarjev napram politenemu motivu Venere, zanos viteškega himna ljubezli, neodoljivo stopnjevanje korala romarjev — ki ga opletajo violine — vse to se spaja v nepozabno barvito sliko v tonih. Ta umetnina bo otvorila VII. simfonični koncert, ki bo pod vodstvom dirigenta D. M. Silanca v veliki unijski dvorani 3. aprila ob 19. »Tannhäuser« bo stredil »car Velikega petka, ki tvori višek Wagnerjeve opere Parsifal. Prvi del koncerta bodo zaključile zanimiva zgrajena Tomševe Variacije na pesem »O knezu Marku«. Drugi del koncerta pa bo tvorilo eno najmočnejših del slovenske simfonične literature, pestro barvita orientalska suita »Šeherezada« skladatelja Nikolaja Rimski Korsakova.

Predprodaja vstopnic se od danes dalje vrši v Knjižarni »Glasbene Matice«.

Dve šolski produkcijski gojencev šole Glasbene Matice bosta v prihodnjih dneh, in sicer bo V. produkcija v soboto, 1. aprila, VI. pa v torek, 4. aprila, veseli ob 18 v mali filharmonični dvorani. Na V. produkciji bodo nastopili gojenci klavirskega oddelka ter oddelka za violino in rog; na VI. pa gojenci klavirskega in violinskega oddelka, oddelka za solopetje in za flavto. Podrobni spored bomo javili, spored sam se dobi od danes naprej v knjižarni Glasbene Matice.

I. Pregled »Azazel«, drama v 4 dejanjih (3 slikah). Osebe: Juda — Jan, Mirjam — Ukmar-Boltarjeva, Suzana — Kraljeva, Lia — Razbergerjeva, Joana — Gorinskova, Joel — VI. Skrbnišek, Asim — Bitenc, Joanan — Koršec, Simon — Bratina, Levi — Lipah, Natanael — Košuta, Tomaž — Blaž, elepec — Peček, Slovek v kladi — P. Kovčič, behee — Brezigar, 1. mollice — Cesar, 2. mollice — Drenovec, 3. mollice — Nakerst, 1. romar — Pfeifer, 2. romar — Verdunik, 3. romar — Rastresen, 4. romar — Savinjski, deček — Goliva, 1. berač — Gorinsk, 2. berač — Plut, 3. berač — Balde ml., 1. sluga — Benedičič, 2. sluga — Potušek, vojak — Tomažič, 1. potnik — Albrecht, 2. potnik — Cigoj, 3. potnik — Podgoršek, žena, vdova — Rakarjeva, žena — Rodoškova. Režiser M. Skrbnišek. Premiera bo predvidoma za velikonočne praznike v proslavo 60 letnice pisatelja.

ko so bile razmeroma redke. Opažati pa je, da je letos nekoliko manj domačih butar in butaric kot druga leta.

»Slovenčeva knjižnica« — domača knjižnica!

V Ljubljani so umrli od 17.—23. marca: Globodnik Josipina roj. Miller, 74 let, vdova železniškega oficijala, Vidovdanska c. 9; Geyer Rudolf, 66 let, ključavničarski mojster, Knafeljeva 11; Maurer Anton, 66 let, progovni čuvaj v p. Celovška 162; Wolf Franciška roj. Avbelj, 39 let, žena vojnega invalida, Cesta dveh cesarjev 233; Udovič Pavla roj. Čok, 32 let, žena poljejskega strahnika v p. Gosposka 4; Klopčar Julija roj. Janšiger, 74 let, vdova železniškega poduradnika, Vrtna 8; Tomšič Ivan, 35 let, delavec kemične tovarne, Ob Ljubljanci 67; Kenda Milan, 53 let, bančni uradnik v p. Vidovdanska 9. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Pečnik Marija, 33 let, kuharica, Gosposka 2; Skerjanc Anton, 81 let, čevljar, Mencingerjeva 15; Pibrovce Gašper, 68 let, strojni ključavničar, Suštaršičeva 13; Zalar Franc, 69 let, posestnik, Iz 116; Grčar Stanek, 36 let, posestnik, Šmarjeta pri Novem mestu; Mikec Ana roj. Zalič, 45 let, žena mestnega delavca, Cesta v Mestni log 39; Kozlevar Franc, 38 let, mestni delavec, Rudnik 78; Polanec Marija, 33 let, žena žel. delavca, Tovarniška 24; Turel Ivan, 26 let, stavbeni tehnik, Sv. Roka ulica 9; Zarič Ivo, 21 let, Danilo grad, Črna gora; Rogelj Antonija, 19 let, hči posestnika, Presejer; Schwarz Alojzij, 72 let, zvanilek državnih železnic v p. Studentovska 13; Mramor Ana, 63 let, rasebnica, Slajmerjeva 8; Borštnar Ladislava, 30 let, trg. pomočnica, Sv. Križ 3 pri Litlji; Molek Jakob, 8 mesecev, sin strojarja, Vrtnika; Bratlj Milan, 6 mesecev, sin bivšega jugoslovanskega oficijala, Janeževa 12; Gradišek Mirko, 50 let, trgovec in gostilničar, Zalag 23; Vidmar Marija, 30 let, zasebnica, Kollezjska 22; Sebenik Ivan, 11 let, sin delavca, Notranja gorica 62; Hvala Marija, 55 let, žena strojevodje, Kočevje.

MALI OGLASI

SIVILJSKO POMOCNICO in vajenka, krščanska vzgojena, sprejemna. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2590.

GOSPODIČNO K 3 OTROKOMA starima 9 in 3 leta, sprejemna s 1. aprila. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2583.

KNJIGE v raznih jezikih, znanstvene, medicinske in tehnične, novejšega časa, časopise in tudi cele knjiznice kupuje stalno knjižarna Kleinmayr & Hamberg, Miklošičeva cesta 16.

SENO V BALAH dobite pri Gospodarski zvezi, Maistrova št. 10.

CVETJE vedno v zalogi. Nizke cene. Baloh, Kolodvorska ulica 15 — dvorišče.

GNJO (HUMUS) prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2582.

PRASICA (jesenica) za rejo — prodam. Naslov se izve pri upravi Slovenskega pod št. 2583.

KOČIJO ALI BREK kupim ali vzamem v najem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Kočija« št. 2588.

MIŠI, PODGANE in šurke zanestljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica št. 1.

GNJO DAM doletenemu, ki mi da za 800 na denilje za letošnjo obdelavo — znotraj bloka. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zamenjava gnoj« št. 2581.

KUPUJEMO prazne cementne in silosne posode vrste PETRONAFTA, Tyrnau c. 33 a.

SREBRNE PREDMETE denar — kovance in dragoceno kupim. Pridem tudi na dom. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Srebrnina« 500 št. 2508. tk

KUPUJEMO raznovrsne antikvare, zlasti knjige in revije Knjižarna Janca Dolan Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

MARMORNA KREDA Bela marmorna kreda kalijev karbonat 0, 00 000 0000 Plastični Sintexpomice Karboli nej katran Olje za jermena stalna na ozi PETRONAFTA Ljubljana Ciril Metodova 33 a. prej Tyrnau.

ZAMAKKE stare neuporabne, in vsakovrsne plutevi naste odpadke kupimo v vsaki količini Emonška cesta 2 dvorišče pisarna. tk

Srebrnino kovance in druge predmete, test dragoceno vsake vrste kupimo Iakovljeva gotovina RUDOLFOVINE Ljubljana Gledališka ulica št. 12

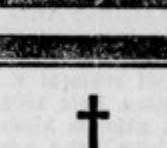

Za vedno nas je zapustil naš dragi soročnik, gospod
dr. Anton Breznik
gimn. ravnatelj in jezikoslovec
Na njegovi zadnji poti ga bo. mo spremlili v sredo popoldne ob 4 uri v Zal.
Prosimo tihega sožalja.
Rodbina Breznik, Stožice 86.

V cvetu mladosti nas je za vedno zapustila naša nadvse ljubljena hčerka in sestra
Vlasta Gmajnar
dijakinja
Na njen poslednji domok k večnemu počitku jo bomo spremlili v četrtek, dne 30. marca 1944, ob 2. uri pop. z Zel. kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 28. marca 1944.

Globoko užalošeni:
Anton, oči Antonija, mami, Boris, bratec, in ostalo sorodstvo

Zapustila nas je naša ljubljena žena, skrbna mama, stara mama, sestra, teta in tačca, gospa
Pečnik Marjeta
Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 29. marca 1944, ob treh popoldne v Zal. kapele sv. Kristofa, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, Rašica, 27. marca 1944.

Globoko žalujejo:
Janez, mož; Janez, Jernej, Tone, Maks, sinovi; Marija, Anica, Mili, ka in Malči, hčerke — ter ostalo sorodstvo.

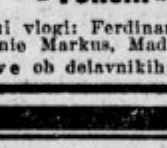

V imenu vseh soročnikov javljam žalostno vest, da mi je po težki bolerni dne 13. marca 1944 umrl moj ljubljani brat, gospod
Lojze Levstek
trgovec v Kočevju
Sveta maša zadušnica bo darovana v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani, v četrtek, dne 30. marca 1944, ob 7 zjutraj.
Prosim tihega sožalja!
Sodražica, Ljubljana, Kamnik, Ravensbrück, 29. marca 1944.

IVAN LEVSTEK in ostalo sorodstvo

TEL **KINO »SLOGA«** 27-30
Odlični in zabaven film s zaljubljenimi in komičnimi prizori
Sanjavost mladega pesnika
ali »MALA PUSTOLOVSCINA...«
Winnie Markus, Hans Holt, Paul Kemp, Trude Marlen, Lucie Englisch, Heinz Salfner. — Režija: Jürgen von Alten.
Predstave danes samo ob 15 in 17

TEL **KINO »UNION«** 22-21
Najboljša veseloigra sezone s priljubljenim komikom H. Moserjem
»Črno na belem«
Dunajski skladatelj je hotel po vsej sili, da njegova bil postane doktorica, končno pa je moral popustiti, da je dala šoli slovo in se poročila s simpatičnim dimnikarjem.
V ostalih vlogah: Elfriede Datzig, Paul Hörbiger in Hans Holt
Predstave ob delavnikih: 16 in 15.15

TEL **KINO »MATICA«** 22-41
Ljubljana drama iz varijetejskega življenja. Senzacionalne atrakcije na vrvi.
»Tonelli«
V glavni vlogi: Ferdinand Marian, Winnie Markus, Mady Rahl
Predstave ob delavnikih: 15, 17 in 19

V 63. letu starosti nas je zapustila naša dobra mama in babica, gospa
Frančiška vdova Eržen roj. Kravos
Pogreb drage mame bo v sredo, dne 29. marca ob 3 pop. z Zal. iz kapele sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, Beograd, 28. III. 1944.

Globoko žalujejo:
dr. Anton in France, sinova Zorka in Marica, hčerki Radinka roj. Karanov in Eleonora roj. Furjan, snahi Darko in Ljubo, vnuka ter ostalo sorodstvo

NOV Svet se odpira

Per se je ozrl: »Dajva, vrtna se!« Zavzdihnil je.
»Rajši se semkaj usediva. Ne boš mi kar tako ušel, ne.«
»Oče je za hip postal, ko se je sin že usedel na kamen. Potem je tudi on dobil primeren prostor, kamor je sedel, in postavil palico med noge in se nanjo oprl.
»Najprej vedi, oče: če sem sploh imel kakšnega učitelja, si bil to tili.«
»Neumnost!«
»Ti in mati.«
»Ona pa že nemara.« Tih se je smehljaj.
»Se zmeraj se spominjam tistih potov po gorah, potem ko sem bil prikratk pri vama. Takrat so bili hudi časi zame. Spoznal sem, da ne morem koristiti ne tebi ne materi. In nobene možnosti nisem dobil, da bi se mogel vama približati.«
»Hm.«
»Spominjam se, kako sem stal ondi na gorah in kako me je nekaj priganjalo, da bi bil razglasil imeni svojih staršev po vsem svetu. To je bil eden prvih korakov na poti, ki me je semkaj privedel.«
»Oče ga je pogledal in začel nenadoma težko sopsti.

ROMAN NAPISAL JOHAN KOJER
»Ali si nezadovoljen z menoj, oče?«
»Saj ne gre zame! Ali si ti zadovoljen?«
»Misli si, da bom ustvaril nekaj novega, da bom velik preporoditelj, da bom odkril nov svet.«
»In ga ne najdeš — in ga tudi ni.« Oče je stisnil zobe.
»Lorenec je zaprti oči, oče pa je s palico vrtal v tla. Nato je brez prehoda dejal: »Kolikor vem, bo jutri mnogo ljudi prejelo obhajilo.« Ali ga boš ti delil?«
»O tem se morava šele pogovoriti s tujakšnim župnikom.«
»Mati bi ga brez dvoma rada prejela... in jaz sem ji rekel, naj to stori. Zares se je ves čas življenja že preveč tozadevno ozirala name, zdaj pa boj vendar stori, kar si želi. Glej, da boš že zaradi matere dosegel, da boš ti vodil cerkveno opravilo.«
»Tedi je mladi mož sklonil glavo in skril obraz med rokami. Precej časa je trajalo, preden je spet pogledal vrisku.

in tedaj se je skušal zasmejati. Videti mu je bilo, kako mu je v dno duše seglo, da si njegova mati želi obhajila.
»Zdaj je pa najboljša, da kreneva domov.« je dejal oče in vstal. Potem je pristopil k sinu in mu dal roke na rame: »Zahvaljen bodi za nočjo in zahvaljen za tvoje zadnje pismo! Mnogo misli mi je vzbudilo. Zares, mi smo otroci sprito Vednega, prav imaš. In vse, kar blodimo po svoje o veri, je otroško. Bolj sva zdaj istih misli, kot se to tebi dozdeva.«
»Vzravnal se je, napel prsi in globoko zavzdihnil. Potem je Lovrenc potisnil roko pod očetovo in počasi sta v tišem večeru odromala nazaj.
»Že dani so se je, ko se je Loviza zbudila. Sončni kolobarčki so bili že na tleh — bilo je ob petih. Tedaj je zasilila korake, ki so se plazili po hodniku proti stopnišču. Le kdo bi bil? Vstala je, pristopila k oknu, dvignila zaveso in pogledala na dvorišče. Zagledala je Lovrenca, ki je šel mimo gospodarskih poslopjij. »Ze zdaj — ob tem uri?«
»Loviza se je začela prav tihlo oblaščiti, smuknila je na hodnik in stekla po stopnicah nizdol. Zunaj pa je zavila na pot za bratom.
»Velik dan je že, vendar še svez zaradi jutranjega hladu. Sonce stoji kravrodeče nad gozdom in travniki, v jezeru se zrcalijo hribi in doline, povsod eno samo ptičje petje in frfotanje. Vasi še spijo,

nič se še ne kadi iz dimnikov, a petelini se vsepovsod oglašajo
»Brez dvoma sedi pri kamnitni mizi na gričku.« je pomislila in se podvzela. A tam ni sede! Pač pa je stal nedaleč in strmel po žirni dolini.
»Halo — kaj pa to pomeni?« je vzkliknila.
»O, ti si prišla!« Nasmehnil se je, pa obetal kot prej
»Sem mislila, da se boš na pridigo pripravil?«
»Saj se.«
»Pa brez vsega? Ali je to knjiga, ki gledaš vanjo?«
»Tako je.«
»Useda se je za kamnitno mizo in ga nekaj časa gledala, ne da bi kaj rekla. Slednjič je prišel k njej, ji položil roko okrog vratu in se naslonil nanjo.
»Loviza! Saj nisem mogel spati. Ta današnji dan! Tvoj otrok! In sploh, da sem lahko pri tebi.«
»Mati bo šla k obhajilu.«
»Loviza, ali si prejela njena pisma, ki jih je pisala, ko sva bila še majhna, pa jih ni smela odpisovati?«
»To mi zmeda misli?«
»Nalabno ga je pobožala po čelu.
»To je bila pot na Golgotu — in trajala je dvajset let! Pa oče — ali meni, da smo v Kristusu vsi združeni?«
Ni mu odgovorila, le se enkrat ga je pobožala po čelu
»Pa danes — mati, ki bo pri oltarju klečala pred menoj. Ne vem, kako bom to prenesel in potem — tvoj otrok! Jaz

ga bom smel, jaz — uvesti v sveto življenje!«
»Zdaj mu je z roko segla v lase. »Veš, nemara pa le ne boš slab svečenik. Ali bi bil rad sam? Naj grem?«
»Rad bi, da ostanem in da bi smel biti jaz tiho.«
In tako sta ostala brat in sestra molče na griču, s spretetavanjem ptičev krog sebe, medtem ko se je sonce bolj in bolj dvigalo nad jezerom in vso pokrajino.
9.
Tu je bila lesena, rumeno popleskana cerkev na južnem obronku hriba, imela je bele okvire okrog oken, črn zvonik, krog in krog pa so bili nagrobni spomeniki. Dasi sicer ob nedeljah ni bila kdovekako polna, pa se je zdaj pripeljal mnogo avtov in kočij. Bile so prave blesteče se binkošti, in vsi, ki so bili še spotoma, so mogli slišati zvonjenje zvonov drugih cerkva na jugu in severu in če onstran jezera iz mesta je prišlo precej mladih ljudi, saj bo eden njihovih tovaršev imel danes cerkveno opravilo.
Na pokopališču je bil Ola Langruoen v krogu ljudi, igral se je s svojo mogočno brado in se pripovedoval, da je bil prav za prav on povod za to, da je Lovrenc postal pastor: »Zmeraj sem mu dejal, ko je bil še fantič: Posvesto upravljati pa gozd negovati — to zmore vsak A ti si rojen za pridigarja. Tako sem dejal. No in zdaj vidite, ali je imel stari Langruoen, prav ali ne.«